

Ελληνική Δημοκρατία
Υπουργείο Εσωτερικών
Γενική Γραμματεία Εσωτερικών και Οργάνωσης
Γενική Διεύθυνση Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Α΄ Βαθμού

**Οδηγός για την καταστατική θέση των αιρετών της
πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης
(αντιμισθίες, αποζημιώσεις, έξοδα παράστασης, άδειες)**

Αθήνα
Μάρτιος 2023

Αριθμός Εγκυκλίου: 5401
Α.Π.: 25951/27.03.2023
ΑΔΑ: 90ΠΛ46ΜΤΛ6-ΡΧ2

Περιεχόμενα

Συνομογραφίες	5
Πρόλογος	6
Μέρος Α΄: Απολαβές αιρετών πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης	9
1. Αντιμισθία αιρετών της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης	9
1.1 Γενικά για την αντιμισθία	9
1.2 Δικαιούχοι και ύψος αντιμισθίας	9
1.3. Επιλογή αντιμισθίας ή μισθού οργανικής θέσης	13
1.4. Κρατήσεις επί της αντιμισθίας	16
1.5. Ασφαλιστικές εισφορές	17
1.6. Λήψη αντιμισθίας από πρόσωπα τα οποία είναι συνταξιούχοι	19
2. Αποζημιώσεις μελών δημοτικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου	21
3. Έξοδα κίνησης προέδρων δημοτικών κοινοτήτων και προέδρων συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων	23
4. Μετακινήσεις αιρετών	24
5. Έξοδα παράστασης μελών διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων	25
5.1. Μέλη διοικητικού συμβουλίου δημοτικού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου	25
5.2. Μέλη διοικητικού συμβουλίου των σχολικών επιτροπών	27
5.3. Μέλη διοικητικού συμβουλίου δημοτικού ιδρύματος	27
5.4. Μέλη διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου	29
5.5. Μέλη διοικητικού συμβουλίου δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων	31
5.6. Ανώνυμες εταιρίες δήμων	32
5.7. Μέλη διοικητικού συμβουλίου Δ.Ε.Υ.Α.	33
5.8. Ασφαλιστικές εισφορές προσώπων που διορίζονται σε θέσεις διοίκησης φορέων του δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα	34
Μέρος Β΄: Ειδική άδεια αιρετών πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης	35
6. Ειδική άδεια αιρετών που έχουν υπαλληλική ιδιότητα	35
6.1. Σκοπός χορήγησης της ειδικής άδειας των άρθρων 93 και 93 Α του ν. 3852/2010	35
6.2. Έννοια υπαλληλικής ιδιότητας	36
6.3. Έννοια και δικαιούχοι της ειδικής άδειας των παρ. 1 και 2 του άρθρου 93 για όλη τη διάρκεια της αιρετής θητείας. Εφαρμογή της παρ. 8 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010	38
6.4. Δικαιούχοι της ειδικής άδειας των άρθρων 93 παρ. 5 και 93Α του ν. 3852/2010	41
6.5. Δικαιούχοι αδειας για συμμετοχή σε συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου και των διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων	45
6.6. Δικαιούχοι αδειας για συμμετοχή σε συνεδριάσεις επιτροπών του δήμου και λοιπών συλλογικών οργάνων	45
6.7. Δικαιώματα μετάθεσης και απόσπασης αιρετών	48

Παράρτημα: Παράθεση ισχύουσας νομοθεσίας.....	50
Άρθρο 92 «Αντιμισθία αιρετών» του ν. 3852/ 2010 (Α' 87).....	50
Άρθρο 93 «Ειδική άδεια κατά τη διάρκεια της θητείας των αιρετών του δήμου που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα» του ν. 3852/ 2010 (Α' 87).....	53
Άρθρο 93Α «Ειδική άδεια και αντιμισθία προέδρων δημοτικών συμβουλίων» του ν. 3852/2010 (Α' 87).....	56
Άρθρο 242 «Έξοδα παράστασης - Αποζημίωση μελών» του ν. 3463/2006 (Α' 114).....	57
Άρθρο 230 «Έξοδα παράστασης - αποζημίωση μελών» του ν. 3463/ 2006 (Α' 114).....	58
Άρθρο 248 «Έξοδα παράστασης και κίνησης» του ν. 3463/2006 (Α' 114).....	59
Άρθρο 255, παρ. 5 «Διοίκηση» του ν. 3463/2006 (Α' 114).....	60
Άρθρο 3, παρ. 9 και 10 «Επιχειρήσεις ύδρευσης - αποχέτευσης» του ν. 1069/1980 (Α' 191).....	61
Άρθρο 22 «Ασφάλιση αιρετών» του ν. 4488/2017 (Α' 137).....	62

Συνομογραφίες

Α.Δ.Α.: Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης

Ελ. Συν. Τμ.: Ελεγκτικό Συνέδριο Τμήμα

Ι.Κ.Α.- Ε.Τ.Α.Μ.: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών

Κ.Ε.Δ.Ε.: Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος

κ.υ.α.: κοινή υπουργική απόφαση

ν.: νόμος

ν.π.δ.δ.: νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου

ν.π.ι.δ.: νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου

ΝΣΚ: Νομικό Συμβούλιο του Κράτους

παρ.: παράγραφος

π.δ.: προεδρικό διάταγμα

Π.Ε.Δ.: Περιφερειακή Ένωση Δήμων

Ο.Τ.Α.: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Τ.Υ.Δ.Κ.Υ.: Ταμείο Υγείας Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων

Υ.Ο.Δ.Δ.: Υπαλλήλων Ειδικών Θέσεων και Οργάνων Διοίκηση Φορέων του Δημοσίου και Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα

e-ΕΦΚΑ: Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης

Πρόλογος

Η Γενική Γραμματεία Εσωτερικών και Οργάνωσης του Υπουργείου Εσωτερικών με την έκδοση του παρόντος Οδηγού επιδιώκει την παροχή πλήρους και έγκυρης ενημέρωση στους αιρετούς της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης και στις δημοτικές υπηρεσίες, αναφορικά με τις κάθε είδους απολαβές και ειδικές άδειες που δικαιούνται οι αιρετοί των δήμων (δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι, πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων, δημοτικοί σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων), οι συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης καθώς και οι πρόεδροι και τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων, προκειμένου να ασκούν απρόσκοπτα τα καθήκοντά τους.

Η σύνταξη του παρόντος Οδηγού κρίθηκε απολύτως αναγκαία, καθώς το ισχύον θεσμικό πλαίσιο δημιουργεί δυσκολία στην εφαρμογή του, λόγω των αλλεπάλληλων αλλαγών τις οποίες έχει δεχθεί, της πολυπλοκότητας και του εύρους του, αφού πτυχές του άπτονται των αρμοδιοτήτων περισσότερων Υπουργείων. Ο Οδηγός αποτελεί προϊόν συνεργασίας με συναρμόδιες υπηρεσίες (το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το Υπουργείο Οικονομικών και την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων), τις οποίες ευχαριστούμε για τη συνεισφορά τους στη σύνταξη του παρόντος για θέματα αρμοδιότητάς τους.

Ειδικότερα, ο Οδηγός διαρθρώνεται σε δύο κύρια μέρη:

- Στο πρώτο μέρος, παρουσιάζονται θέματα απολαβών των αιρετών της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης, όπως αντιμισθίες δημάρχων, αντιδημάρχων και προέδρων δημοτικών συμβουλίων, αποζημιώσεις προέδρων, αντιπροέδρων και μελών διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων, έξοδα κίνησης προέδρων δημοτικών κοινοτήτων και προέδρων συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων κ.ά. Επίσης, στο μέρος αυτό αναπτύσσονται θέματα που αφορούν σε φορολογικές κρατήσεις και ασφαλιστικές εισφορές, καθώς και ζητήματα σχετικά με τη λήψη αντιμισθίας από πρόσωπα τα οποία είναι συνταξιούχοι.
- Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζονται θέματα αναφορικά με τις άδειες για τη διευκόλυνση άσκησης των καθηκόντων των αιρετών. Στο παράρτημα, τέλος, παρατίθεται η κυριότερη ισχύουσα νομοθεσία.

Για περισσότερες πληροφορίες και διευκρινίσεις αναφορικά με τα θέματα που αναπτύσσονται στον παρόντα Οδηγό, **παρακαλούμε να απευθύνεστε:**

- Για θέματα αναφορικά με **ασφαλιστικές εισφορές καθώς και λήψη αντιμισθίας ή λοιπών αποζημιώσεων από πρόσωπα τα οποία είναι συνταξιούχοι** (κεφάλαια 1.5, 1.6 και 5.8), στο **Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων/Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων/Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης** (e-mail: gendirka@ypakp.gr).
- Για θέματα αναφορικά με **κρατήσεις και φορολόγηση των αποδοχών** (Κεφάλαιο 1.4), στην **Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων/ Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης** (e-mail: gdtaxadm@aaade.gr).
- Για θέματα αναφορικά με το **ύψος των αποδοχών των αιρετών οργάνων των δήμων, καθώς και των εξόδων παράστασης προέδρων, αντιπροέδρων και μελών διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων** (κεφάλαια 1.2 και 5.1 έως 5.7), στη **Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών** (e-mail: oikonomika.ota@ypes.gr), καθώς και στο **Υπουργείο Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής/ Γενικό Λογιστήριο/Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού** (e-mail: d22@glk.gr).
- Για θέματα που αφορούν στο **ύψος των εξόδων κίνησης προέδρων δημοτικών κοινοτήτων και προέδρων συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων** (κεφάλαιο 3), στη **Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών** (e-mail: oikonomika.ota@ypes.gr).
- Για θέματα που αφορούν στην καταστατική θέση **μελών συλλογικών οργάνων διοίκησης των δημοτικών νομικών προσώπων**, στη **Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης/Τμήμα Νομικών Προσώπων Τοπικής Αυτοδιοίκησης** (e-mail: info@ypes.gr).

Για λοιπά θέματα που αφορούν στις **αντιμισθίες και τις ειδικές άδειες αιρετών**, στη Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης/Τμήμα Οργάνωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ Βαθμού του Υπουργείου Εσωτερικών (e-mail: info@ypes.gr) και στους παρακάτω υπαλλήλους:

Όνομα	Τηλέφωνο
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4346
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4309
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Μέρος Α΄: Απολαβές αιρετών πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης

1. Αντιμισθία αιρετών της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης

1.1 Γενικά για την αντιμισθία

Μετά την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» (ν. 3852/2010, [Α΄ 87](#)), από 1^η Ιανουαρίου 2011, οι αιρετοί της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης (δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι¹, πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων), αντί των εξόδων παράστασης τα οποία ελάμβαναν μέχρι τότε, λαμβάνουν πλέον αντιμισθία. Η διαφορά της αντιμισθίας με τα έξοδα παράστασης² είναι ότι η αντιμισθία χορηγείται για την κάλυψη των απαιτούμενων εξόδων για τη διαβίωση του αιρετού και της οικογένειάς του, προκειμένου αυτός να ασκεί απρόσκοπτα τα καθήκοντά του, ενώ τα έξοδα παράστασης, κατά πάγια νομολογιακή και θεωρητική αντίληψη,³ δεν συνιστούν μισθό, καθώς ο σκοπός χορήγησής τους συνίσταται στην αντιμετώπιση των αυξημένων προσωπικών δαπανών που συνεπάγεται η ενάσκηση των καθηκόντων του αιρετού. Η καθιέρωση της αντιμισθίας στους αιρετούς των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. είναι αλληλένδετη, κατ' αρχήν, με την καθιέρωση λήψης υποχρεωτικής ειδικής άδειας άνευ αποδοχών καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους από την υπηρεσία, για όσους αιρετούς φέρουν την υπαλληλική ιδιότητα.

1.2 Δικαιούχοι και ύψος αντιμισθίας

Σύμφωνα με την παρ. 1 του [άρθρου 92](#) του ν. 3852/2010, οι **δήμαρχοι**, οι **έμμισθοι αντιδήμαρχοι**⁴ και οι **πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων** λαμβάνουν αντιμισθία, η οποία

¹ Αναφορικά με τους αντιδημάρχους βλ. τις υπ' αρ. 809/ α.π.85741/19.11.2021 (Α.Δ.Α.: [ΨΟ3Μ46ΜΤΛ6-1ΥΡ](#)), 48/α.π.22119/07.04.2020 (Α.Δ.Α.: [9ΚΒΖ46ΜΤΛ6-ΕΞΦ](#)) και 82/α.π.59633/20.08.2019 (Α.Δ.Α.: [ΨΨ3Ψ465ΧΘ7-5ΑΜ](#)) εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών.

² Έξοδα παράστασης εξακολουθούν να λαμβάνουν πρόεδροι και αντιπρόεδροι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των δήμων.

³ Σχετ. οι αρ. [206/2001](#) και [13/1997](#) γνωμοδοτήσεις του Ν.Σ.Κ. Σύμφωνα με την τελευταία γνωμοδότηση «η διάκριση μεταξύ εξόδων παράστασης και του μισθού είναι σύμφωνα με την πάγια θεωρητική και νομολογιακή αντίληψη ότι, ενώ τα πρώτα χορηγούνται για την αντιμετώπιση των αυξημένων προσωπικών δαπανών που συνεπάγεται το αξίωμα του δικαιούχου λειτουργού, αντιθέτως ο μισθός χορηγείται για την κάλυψη των απαιτούμενων εξόδων για τη διαβίωση του ίδιου του λειτουργού και της οικογένειάς του».

⁴ Σημειώνεται η εξαίρεση από τον ανωτέρω κανόνα με τη δυνατότητα του δημάρχου να ορίσει και άμισθους αντιδημάρχους, σύμφωνα με το άρθρο 59, παρ. 7 του ν. 3852/2010 ([Α΄ 87](#)), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 του ν. 4647/2019 ([Α΄ 204](#)) και, τελικά, με το άρθρο 98 του ν. 4842/2021 ([Α΄ 190](#)). Πρόκειται για μια νέα κατηγορία αντιδημάρχων, των οποίων το αξίωμα είναι τιμητικό και άμισθο, και η οποία θεσπίστηκε για λόγους ενδυνάμωσης της εύρυθμης λειτουργίας των δήμων και της αποτελεσματικότερης άσκησης των αρμοδιοτήτων του δημάρχου.

καταβάλλεται από το δήμο. Επίσης, αντιμισθία λαμβάνουν οι συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 77 του ν. 3852/ 2010 ([Α' 87](#)).

Το ύψος της αντιμισθίας των δημάρχων καθορίζεται με την υπ' αριθ. 54698/5.10.2018 ([Β' 4704](#)) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών⁵, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 72865/10.12.2018 ([Β' 5726](#)) όμοια απόφαση. Με τις προαναφερθείσες αποφάσεις, εκτός από το ύψος της αντιμισθίας των δημάρχων, ανάλογα με το πληθυσμό του δήμου, ορίζεται ότι οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι λαμβάνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) της αντιμισθίας που αναλογεί στο δήμαρχο, ενώ οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων λαμβάνουν το είκοσι ένα τοις εκατό (21%) αυτής. Η αντιμισθία του συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης είναι ισόποση με την αντιμισθία του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου⁶.

Σημειώνεται ότι για τον υπολογισμό της αντιμισθίας λαμβάνεται υπόψη ο **μόνιμος πληθυσμός** του δήμου, καθώς και ότι τα αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου, επέρχονται **από την έναρξη της νέας δημοτικής περιόδου**⁷.

Η λήψη αντιμισθίας δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα, εφόσον οι δήμαρχοι, οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων και οι συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης έχουν τη δυνατότητα, με σχετική αίτησή τους προς την οικονομική υπηρεσία του δήμου, να την αρνηθούν ή να την παραχωρήσουν για οποιονδήποτε κοινωνικό σκοπό.⁸

Οι αποδοχές των αιρετών της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης, όπως διαμορφώνονται σήμερα, βάσει των προαναφερόμενων κοινών υπουργικών αποφάσεων, αποτυπώνονται στον Πίνακα 1.⁹

Επισημαίνεται ότι οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι: α) δεν δικαιούνται αντιμισθίας ή οποιασδήποτε άλλης οικονομικής απολαβής (άρθρο 59, παρ. 7 του ν. 3852/2010) και β) δεν δικαιούνται ειδικής άδειας (άρθρο 92, παρ. 5, τελευταίο εδάφιο του ν. 3852/ 2010).

⁵ Άρθρο 22, παρ. 2 του ν. 4354/2015 ([Α' 176](#)), όπως αναριθμήθηκε με την παρ. 3, του άρθρου δεύτερου του ν. 4405/2016 ([Α' 129](#)).

⁶ Άρθρο 77, παρ. 6 του ν. 3852/2010. βλ. και υπ' αρ. 1/α.π. 661/ 7.1.2020 (Α.Δ.Α.: [Ω82Μ46ΜΤΛ6-ΩΤ2](#)) εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁷ Άρθρο 283, παρ. 12 του ν. 3852/2010 ([Α' 87](#)), όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 1 του άρθρου 68 του ν.4604/2019 ([Α' 50](#)).

⁸ [Άρθρο 92](#), παρ. 10 του ν. 3852/2010.

⁹ Σχετ. οι κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών υπ' αριθ. 54698/2018 ([Β' 4704](#)) και 72865/2018 ([Β' 5726](#)), οι οποίες εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 22 του ν. 4354/2015 ([Α' 176](#)), όπως αναριθμήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4405/2016 ([Α' 129](#)).

Πίνακας 1	
Αντιμισθία αιρετών πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης (βάσει των υπ' αριθ. 54698/05.10.2018 και 72865/19.12.2018 κ.υ.α.)	
Δήμαρχοι δήμων με πληθυσμό πάνω από 100.000 κατοίκους	4.275,00 €
Δήμαρχοι δήμων με πληθυσμό από 20.000-100.000 κατοίκους	3.420,00 €
Δήμαρχοι δήμων με πληθυσμό κάτω από 20.000 κατοίκους	2.565,00 €
Έμμισθοι αντιδήμαρχοι δήμων με πληθυσμό πάνω από 100.000 κατοίκους	2.137,50 €
Έμμισθοι αντιδήμαρχοι δήμων με πληθυσμό από 20.000 - 100.000 κατοίκους	1.710,00 €
Έμμισθοι αντιδήμαρχοι δήμων με πληθυσμό κάτω από 20.000 κατοίκους	1.282,50 €
Πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων και συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης δήμων με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων	897,75 €
Πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων και συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης δήμων με πληθυσμό από 20.000 - 100.000 κατοίκους	718,20 €
Πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων και συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης δήμων κάτω των 20.000 κατοίκων	538,65 €

Σημειώνεται ότι η καταβολή της αντιμισθίας άρχεται:

- για τους δημάρχους, από την ημερομηνία εγκατάστασης της δημοτικής αρχής,
- για τους έμμισθους αντιδημάρχους, από την ημερομηνία δημοσίευσης των αποφάσεων ορισμού τους,¹⁰
- για τους προέδρους των δημοτικών συμβουλίων, από την ημερομηνία εκλογής τους στο συγκεκριμένο αξίωμα,

¹⁰ Βλ. την υπ' αρ. πρωτ. 809/ α.π.85741/19.11.2021 (Α.Δ.Α.: [ΨΟ3Μ46ΜΤΛ6-1ΥΡ](#)) εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών.

- για τους συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης, από την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης εκλογής τους.¹¹

Επιπλέον, θέτουμε υπόψιν σας τις ακόλουθες ειδικές περιπτώσεις για τον ακριβή υπολογισμό του ύψους της αντιμισθίας:

- ✚ Η αντιμισθία που δικαιούνται τα αιρετά όργανα των δήμων, τα οποία χαρακτηρίζονται ως **Άτομα με Αναπηρίες**, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, προσαυξάνεται κατά 20%.¹² Για την εφαρμογή της διάταξης αρκεί από τους ενδιαφερόμενους η προσκόμιση απόφασης της οικείας υγειονομικής επιτροπής.¹³
- ✚ Αν οι δήμαρχοι, οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι και οι πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων **έχουν τεθεί σε αργία**, την αντιμισθία τους λαμβάνουν οι αναπληρωτές τους. Αν ο αναπληρωτής είναι αντιδήμαρχος, λαμβάνει αντιμισθία από ένα μόνο αξίωμα.¹⁴
- ✚ **Δήμαρχοι που απουσιάζουν δικαιολογημένα**¹⁵ λαμβάνουν το ήμισυ (1/2) της αντιμισθίας. Το υπόλοιπο ήμισυ (1/2) καταβάλλεται στον αντίστοιχο αναπληρωτή. **Αν απουσιάζει έμμισθος αντιδήμαρχος** για το ίδιο χρονικό διάστημα, λαμβάνει το ήμισυ (1/2) της αντιμισθίας που δικαιούται.¹⁶
- ✚ Οι δήμαρχοι, οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι, καθώς και οι πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων και **οι σύμβουλοι που έχουν περισσότερα από ένα αξιώματα** στην τοπική αυτοδιοίκηση, **λαμβάνουν τις απολαβές μόνο από ένα αξίωμα**. Οι ανωτέρω επιλέγουν τις απολαβές που λαμβάνουν από κάθε αξίωμα, με υπεύθυνη δήλωση που υποβάλλεται και στους δύο φορείς.¹⁷ Έτσι, για τους προέδρους ή αντιπροέδρους διοικητικού συμβουλίου ιδρύματος ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή Συνδέσμου, που έχουν παράλληλα για παράδειγμα την ιδιότητα του δημάρχου, αντιδημάρχου, προέδρου δημοτικού συμβουλίου ή προέδρου δημοτικής επιχείρησης, εφαρμογή έχει η παρ. 8 του [άρθρου 92](#) του ν. 3852/2010 και τα ανωτέρω πρόσωπα επιλέγουν τις αποδοχές τις οποίες θα λάβουν με δήλωση τους προς τους δύο φορείς.
- ✚ Δεν προβλέπεται η καταβολή οποιασδήποτε οικογενειακής παροχής σε αιρετούς Ο.Τ.Α. α' βαθμού που λαμβάνουν αντιμισθία από τον οικείο δήμο, είτε αυτοί έχουν την

¹¹ Βλ. την υπ' αρ. 1/ α.π. 661/7.1.2020 (Α.Δ.Α.: [Q82M46MTΛ6-ΩΤ2](#)) εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών.

¹² [Άρθρο 92](#), παρ. 4 του ν. 3852/2010.

¹³ Σχετ. η υπ' αρ. 62/74893/30.12.2010 (Α.Δ.Α.: [4ΙΙΚΚ-ΜΡ](#)) εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών.

¹⁴ Άρθρο 92, παρ. 6 του ν. 3852/2010.

¹⁵ Άρθρο 61, παρ. 5 του ν. 3852/2010.

¹⁶ Άρθρο 92, παρ. 7 του ν. 3852/2010.

¹⁷ [Άρθρο 92](#), παρ. 8 του ν. 3852/2010.

υπαλληλική ιδιότητα είτε όχι, ούτε και η καταβολή δώρων εορτών και επιδόματος αδείας.

1.3. Επιλογή αντιμισθίας ή μισθού οργανικής θέσης

Αιρετοί οι οποίοι έχουν την υπαλληλική ιδιότητα δικαιούνται να επιλέξουν είτε την αντιμισθία, είτε τις πλήρεις αποδοχές της οργανικής τους θέσης. Σε κάθε περίπτωση οι ανωτέρω δαπάνες βαρύνουν τον προϋπολογισμό του οικείου δήμου.¹⁸

Ειδικότερα, **δικαίωμα επιλογής μεταξύ της αντιμισθίας και των αποδοχών της οργανικής τους θέσης έχουν οι εξής κατηγορίες αιρετών:**

- ✚ οι δήμαρχοι,
- ✚ οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι,
- ✚ οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων όλων των δήμων ανεξαρτήτως πληθυσμού, **οι οποίοι λαμβάνουν την ειδική άδεια άνευ αποδοχών του [άρθρου 93](#) παρ. 1 του ν. 3852/2010 καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους.**

Τα ανωτέρω πρόσωπα έχουν το δικαίωμα επιλογής, εφόσον είναι:

- ✓ δημόσιοι υπάλληλοι,
- ✓ υπάλληλοι ν.π.δ.δ.,
- ✓ υπάλληλοι κρατικών ν.π.ι.δ. και δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων, τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος,¹⁹
- ✓ υπάλληλοι λοιπών ν.π.ι.δ.

Η ενάσκηση του εν λόγω δικαιώματος επιλογής των δημάρχων, των έμμισθων αντιδημάρχων και των προέδρων των δημοτικών συμβουλίων και της επιχείρησης λαμβάνει χώρα **εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την ανάληψη των καθηκόντων τους ως αιρετών,**²⁰ με δήλωσή τους στον οικείο δήμο και στο φορέα της οργανικής τους θέσης.

¹⁸ [Άρθρο 92](#), παρ. 5 του ν. 3852/2010.

¹⁹ Οι επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην παρούσα παράγραφο μπορούν να ανευρεθούν στο υπ' αρ. 189927 ΕΞ 2022/23.12.2022 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών το οποίο διατίθεται στον ιστότοπο του υπουργείου Εσωτερικών: [www.yres.gr/εκλογικά/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές/ χρήσιμα έγγραφα/ παροχή στοιχείων προς το υπουργείο Εσωτερικών](http://www.yres.gr/εκλογικά/δημοτικές_και_περιφερειακές_εκλογές/χρήσιμα_έγγραφα/παροχή_στοιχείων_προς_το_υπουργείο_Εσωτερικών). Σε κάθε περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος μπορεί να απευθύνεται στη διοίκηση του φορέα του.

²⁰ Ο χρόνος ανάληψης των καθηκόντων ταυτίζεται με το χρόνο έναρξης της καταβολής της αντιμισθίας στα πρόσωπα αυτά, όπως αναλυτικότερα ορίζεται στο υποκεφ. 1.2.

Σημειώνεται ότι τα ως άνω ισχύουν και για τους συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης.

Σε περίπτωση επιλογής των αποδοχών της οργανικής θέσης, η σχετική δήλωση πρέπει να συνοδεύεται από βεβαίωση των τελευταίων μηνιαίων αποδοχών, καθώς και βεβαίωση του φορέα της οργανικής θέσης για τη νομική του μορφή (αν δηλαδή είναι ν.π.δ.δ., ν.π.ι.δ., δημοσία επιχείρηση ή επιχείρηση τη διοίκηση της οποίας ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος). Παρελθούσης άπρακτης της προθεσμίας διακόπτεται η καταβολή των αποδοχών της οργανικής τους θέσης. Μετά το πέρας της ανωτέρω προθεσμίας, δεν καθίσταται δυνατή η ανάκληση της δήλωσης και η υποβολή νέας, παρά μόνο σε περίπτωση αλλαγής των πραγματικών στοιχείων που ίσχυσαν κατά τη λήψη της απόφασης επιλογής. Στην έννοια των πλήρων αποδοχών της οργανικής θέσης περιλαμβάνονται:²¹

- ✓ ο βασικός μισθός,
- ✓ οποιαδήποτε παροχή αποτελεί σταθερή προσαύξησή του,
- ✓ οι παροχές για ειδικές ή πρόσθετες εργασίες εντός των κυρίων καθηκόντων που καταβάλλονται σταθερά και σε μηνιαία βάση και αποτελούν κατά τεκμήριο μισθολογική παροχή.²²

Διευκρινίζεται ότι στην έννοια των πλήρων αποδοχών **περιλαμβάνονται τα επιδόματα εορτών και αδειάς** τα οποία καταβάλλονται στους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα που έχουν επιλέξει να λαμβάνουν τις αποδοχές της οργανικής τους θέσης²³.

Αντιθέτως, στην έννοια των πλήρων αποδοχών **δεν περιλαμβάνονται επιδόματα που συναρτώνται με την ενεργό άσκηση των καθηκόντων του υπαλλήλου** (π.χ. επίδομα ευθύνης, υπερωριακή αποζημίωση, αποζημίωση εφημεριών κ.ά.), καθώς οι δικαιούχοι αιρετοί τελούν σε

²¹ Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 4354/2015 ([Α' 176](#)), οι μηνιαίες τακτικές αποδοχές αποτελούνται από το βασικό μισθό και τα επιδόματα και τις παροχές των άρθρων 15, 16, 17, 18, 19 και 27 του ίδιου νόμου, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις καταβολής τους.

²² Έχει κριθεί, για παράδειγμα, ότι τα επιδόματα ειδικής απασχόλησης για την εθνική άμυνα, δημόσια τάξη και ασφάλεια, θέσης υψηλής ή αυξημένης ευθύνης και ειδικών συνθηκών, συνιστούν επιδόματα που εντάσσονται στην έννοια των «πλήρων αποδοχών» της οργανικής θέσης, κατά το [άρθρο 92](#) του ν. 3852/2010. Τούτο, διότι πρόκειται για επιδόματα που καταβάλλονται σε όλους τους μόνιμους αστυνομικούς παγίως, σε σταθερή και μηνιαία βάση και αποτελούν μισθολογική παροχή, για την οποία καταβάλλονται και οι αναλογούσες κρατήσεις, χωρίς η καταβολή τους να συνδέεται με τη φυσική παρουσία και την πραγματική προσφορά της υπηρεσίας, αφού αυτά καταβάλλονται με μόνη την προϋπόθεση ο αστυνομικός να είναι σε ενέργεια (Σχετ. Ελ. Συν. Τμ. Ι Πράξη 18/2016).

²³ Σχ. το αρ. 2/179948/ΔΕΠ/23.11.2022 έγγραφο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, καθώς και το αρ.99141/21.10.2022 έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

ειδική άδεια.²⁴ Επίσης, **δεν περιλαμβάνονται λοιπά επιδόματα που συνιστούν κυμαινόμενες παροχές**, των οποίων τόσο η καταβολή όσο και το ύψος τους συναρτώνται με ορισμένες προϋποθέσεις.^{25,26}

Ιδιαίτερη πρόβλεψη υφίσταται για τους δημάρχους σε δήμους κάτω των 5.000 κατοίκων, οι οποίοι είναι γιατροί του Ε.Σ.Υ., και οι οποίοι, όταν ασκούν το ιατρικό επάγγελμα σε δυσπρόσιτα ιατρεία, όπως ορίζονται από το ν. 3868/2010, λαμβάνουν **και την προβλεπόμενη αντιμισθία και τις αποδοχές της οργανικής τους θέσης.**²⁷

Ειδικά για τους **προέδρους των δημοτικών συμβουλίων όλων των δήμων**, ανεξαρτήτως πληθυσμού, κρίνεται σκόπιμο να διευκρινιστούν περαιτέρω τα εξής:

Με τις διατάξεις του άρθρου 48 του ν. 5027/2023, στο ν. 3852/2010 μετά το άρθρο 93 προστέθηκε το άρθρο 93Α, με το οποίο δόθηκε η δυνατότητα στους προέδρους των δημοτικών συμβουλίων με οποιαδήποτε σχέση εργασίας κι εάν εργάζονται, να επιλέγουν είτε την ειδική άδεια άνευ αποδοχών της παρ. 1 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 για όλη τη διάρκεια της θητείας τους, είτε ειδική άδεια ενενήντα (90) ημερών κατ' έτος. Στην περίπτωση λήψης ειδικής άδειας για όλη τη διάρκεια της θητείας τους, οι πρόεδροι επιλέγουν, όπως ήδη επισημάνθηκε, είτε την αντιμισθία είτε τον μισθό της θέσης τους. Στην περίπτωση λήψης της ειδικής άδειας των ενενήντα (90) ημερών, οι πρόεδροι λαμβάνουν σωρευτικά και την αντιμισθία και τον μισθό της θέσης τους, ο οποίος μειώνεται για κάθε μέρα χρήσης της άδειας, κατά το αντίστοιχο ημερομίσθιο, σύμφωνα με τις οργανικές διατάξεις του κάθε φορέα αναφορικά με την λήψη άδειας «άνευ αποδοχών». Επομένως, εάν για παράδειγμα πρόεδρος δημοτικού συμβουλίου λάβει μέσα σε ένα μήνα δύο (2) μέρες ειδική άδεια από τον φορέα του, ο μηνιαίος μισθός του θα του καταβληθεί μειωμένος από αυτόν κατά το ημερομίσθιο που αντιστοιχεί στις δύο (2) αυτές μέρες.

²⁴ Σχετ. Ελ. Συν. Τμ. Ι Πράξη 67/2015.

²⁵ Για παράδειγμα, το επίδομα βρεφονηπιακού σταθμού, το οποίο δεν καταβάλλεται με τις αποδοχές των υπαλλήλων, αλλά ο παιδικός σταθμός εξοφλείται απευθείας από την τράπεζα, δεν συνιστά μισθολογική παροχή (Σχετ. Ελ. Συν. Τμ. Ι Πράξη 66/2016).

²⁶ Το επίδομα ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας (παρ. Β' του άρθρου 127 του ν. 4472/2017, [Α' 74](#)) συμπεριλαμβάνεται στην έννοια των πλήρων αποδοχών της οργανικής θέσης των αιρετών οργάνων που αναφέρονται στην παρ. 5 του [άρθρου 92](#) του ν. 3852/2010 και τυγχάνουν εν ενεργεία στελέχη των Σωμάτων Ασφαλείας και των Ενόπλων Δυνάμεων, εφόσον τους έχει χορηγηθεί η προβλεπόμενη στην παρ. 1 του [άρθρου 93](#) του ίδιου νόμου ειδική άδεια αιρετών οργάνων (θεσμοθετημένη) για το διάστημα της θητείας τους και δεν τελούν σε απόσπαση, μετακίνηση ή διάθεση. Σχετ. το υπ' α.π. 2/49886/ΔΕΠ/05.07.2018 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών.

²⁷ Άρθρο 66, παρ. 20 του ν. 3984/2011 ([Α' 150](#)). Σχετ. η υπ' αρ. 532/07.01.2013 εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών, με τίτλο «Ενημέρωση επί των διατάξεων της από 31-12-2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου».

Σημειώνεται ότι για την πρώτη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 48 του ν. 5027/2023 δεν προβλέπεται συγκεκριμένη προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να επιλέξουν οι πρόεδροι την ειδική άδεια για όλη τη διάρκεια της θητείας τους ή αυτή των ενενήντα (90) ημερών, και επομένως την αντιμισθία ή το μισθό της θέσης τους.

1.4. Κρατήσεις επί της αντιμισθίας

Η αμοιβή που καταβάλλεται στα αιρετά όργανα των Ο.Τ.Α. από τους δήμους θεωρείται εισόδημα από μισθωτή εργασία και φορολογείται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 4172/2013 ([Α' 167](#)).²⁸

Οι κρατήσεις²⁹ που επιβάλλονται επί της αντιμισθίας του δημάρχου, των αντιδημάρχων και των προέδρων των δημοτικών συμβουλίων και του συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης αποτυπώνονται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2 Κρατήσεις επί της αντιμισθίας	
Είδος κράτησης	Ύψος κράτησης
Φόρος φυσικών προσώπων ³⁰	Κλίμακα της παρ. 1 του άρθρου 15 και του άρθρου 16 του ν. 4172/2013 (μετά από προηγούμενη αναγωγή σε ετήσιο)
Ειδική εισφορά αλληλεγγύης ³¹	2%
<ul style="list-style-type: none"> • Τέλη χαρτοσήμου³² • Εισφορά υπέρ ΟΓΑ επ' αυτού³³ 	1% Πλέον 20%

²⁸ Σχετ. το υπ' αρ. πρ. Δ12Α1072191ΕΞ20014/08.05.2014 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων. Από 1^η Ιανουαρίου 2018 ο φόρος που παρακρατείται δεν μειώνεται κατά ποσοστό 1,5% κατά την παρακράτησή του, καθόσον η σχετική μείωση καταργήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 69 του ν. 4472/2017 ([Α' 74](#)).

²⁹ Σε ότι αφορά την «ειδική εισφορά αλληλεγγύης (άρθρου 43Α Κ.Φ.Ε.)» σημειώνεται ότι με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 74 του άρθρου 72 του ν. 4172/13 ([Α' 167](#)) ορίστηκε ότι «...η ειδική εισφορά αλληλεγγύης του άρθρου 43Α καταργείται για όλα τα εισοδήματα του άρθρου αυτού που αποκτώνται από την 1η.1.2023 και εφεξής».

³⁰ Άρθρα 15, παρ. 1 και άρθρο 60, παρ. 1 και 3 του ν. 4172/2013 ([Α' 167](#)).

³¹ Άρθρο 38, παρ. 2α του ν. 3986/2011 ([Α' 152](#)).

³² Άρθρο 15ε, παρ. 7 του Κώδικα Τελών Χαρτοσήμου (π.δ. της 28/28.07.1931, [Α' 239](#)). Σχετ. και η εγκύκλιος ΠΟΛ 1213/25.09.2014 της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων.

³³ Περ. Γ άρθρου 11 ν. 4169/1961 ([Α' 81](#)).

1.5. Ασφαλιστικές εισφορές³⁴

Από 01/01/2017 το καθεστώς ασφάλισης των αιρετών των Ο.Τ.Α. ρυθμίζεται από το άρθρο 22 του ν. 4488/2017 ([Α' 137](#)). Σύμφωνα με αυτές τα πρόσωπα που αναλαμβάνουν αξιώματα αιρετών οργάνων, καταβάλλουν εισφορές εμμίσθων, ανεξαρτήτως του προγενέστερου ασφαλιστικού τους καθεστώτος.

Ειδικότερα, καταβάλλουν υπέρ του e-Ε.Φ.Κ.Α. ασφαλιστικές εισφορές για τον κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών (κύρια ασφάλιση και υγειονομική περίθαλψη), τον κλάδο επικουρικής ασφάλισης και τον κλάδο εφάπαξ παροχής, εφόσον προκύπτει υποχρέωση ασφάλισής τους στους σχετικούς κλάδους ασφάλισης, τα εξής πρόσωπα:

- **Δήμαρχοι που έχουν αποκτήσει την ιδιότητα του δημάρχου πριν από την ισχύ του ν. 4093/2012**

Τα πρόσωπα αυτά καταβάλλουν μία μηνιαία ασφαλιστική εισφορά υπέρ του e-Ε.Φ.Κ.Α. για τον κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών (κύρια ασφάλιση και υγειονομική περίθαλψη), τον κλάδο επικουρικής ασφάλισης και τον κλάδο εφάπαξ παροχής. Ο χρόνος ασφάλισης στους κλάδους κύριας και επικουρικής ασφάλισης, καθώς και εφάπαξ παροχής θεωρείται χρόνος του Δημοσίου.

Αν ο δήμαρχος έχει λάβει την ειδική άδεια της παρ. 1 του [άρθρου 93](#) του ν. 3852/2010, ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης μπορεί να θεωρηθεί ως χρόνος στο προγενέστερο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς.

Αν ασκεί παράλληλα επαγγελματική δραστηριότητα καταβάλλει δύο ασφαλιστικές εισφορές, μία ως δήμαρχος και δεύτερη εισφορά σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ν.4387/2016 ([Α' 85](#)), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, για την ασκούμενη επαγγελματική δραστηριότητα, εφαρμοζομένων των διατάξεων περί παράλληλης ασφάλισης.

Σε ό,τι αφορά στην υγειονομική τους περίθαλψη, οι δήμαρχοι της παρούσας περίπτωσης, είτε τελούν σε ειδική άδεια είτε συνεχίζουν να ασκούν παράλληλα και επαγγελματική

³⁴ Εγκύκλιος υπ' αριθ. 10/2020 «Υπαγωγή των υπαλλήλων - λειτουργών του Δημοσίου και των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας στον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) και απεικόνιση της ασφάλισής τους στην Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (ΑΠΔ), κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4387/2016, όπως αυτές τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν από τις διατάξεις του Ν.4670/2020» (Α.Δ.Α.: [ΠΨΨΜ465ΧΠΙ-4Τ3](#)) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

δραστηριότητα, διατηρούν το **προγενέστερο** καθεστώς υγειονομικής περίθαλψης. Αν δεν είχαν προγενέστερη ασφάλιση, υπάγονται για υγειονομική περίθαλψη στον τομέα του πρώην ΤΥΔΚΥ του e-ΕΦΚΑ.

➤ **Δήμαρχοι που έχουν αποκτήσει την ιδιότητα του δημάρχου μετά την ισχύ του ν. 4093/2012**

Οι δήμαρχοι της περίπτωσης αυτής καταβάλλουν μία μηνιαία ασφαλιστική εισφορά υπέρ του e-ΕΦΚΑ για τον κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών (κύρια ασφάλιση και υγειονομική περίθαλψη), τον κλάδο επικουρικής ασφάλισης και τον κλάδο εφάπαξ παροχής. Ο χρόνος ασφάλισης στους ανωτέρω κλάδους θεωρείται χρόνος ασφάλισης στο προγενέστερο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς και, σε περίπτωση που κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο πριν από το διορισμό τους δεν υφίσταται ασφάλιση, ο χρόνος θεωρείται ότι διανύεται στην ασφάλιση του e - ΕΦΚΑ (πρ. ΙΚΑ - ΕΤΑΜ), σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3865/2010 ([Α' 120](#)).

Σε περίπτωση που ο δήμαρχος δεν λαμβάνει ειδική άδεια βάσει του [άρθρου 93](#) του ν. 3852/2010 και συνεχίζει παράλληλα να ασκεί την προηγούμενη επαγγελματική του δραστηριότητα, καταβάλλει δύο ασφαλιστικές εισφορές, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 36 του ν. 4387/2016, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, περί καταβολής εισφορών επί παράλληλης απασχόλησης, μία ως δήμαρχος και μία δεύτερη για την ασκούμενη επαγγελματική δραστηριότητα, ενώ ο χρόνος ασφάλισης θεωρείται ως χρόνος ασφάλισης στο προγενέστερο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς.

Σε περίπτωση που η ασκούμενη επαγγελματική δραστηριότητα είναι διαφορετική από εκείνη που ασκούσε πριν την εκλογή του, εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 17 και της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4387/2016 ([Α' 85](#)), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

Σε ό,τι αφορά στην υγειονομική περίθαλψη, τα ανωτέρω πρόσωπα διατηρούν το προγενέστερο καθεστώς υγειονομικής περίθαλψης. Αν αυτό δεν υφίσταται, ασφαλιζονται στον Τομέα ΤΥΔΚΥ του e-ΕΦΚΑ.

➤ **Έμμισθοι αντιδήμαρχοι - πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων όλων των δήμων-συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης**

Τα ανωτέρω πρόσωπα, εφόσον λαμβάνουν την ειδική άδεια του [άρθρου 93](#) του ν. 3852/2010 ή διακόπτουν την επαγγελματική τους δραστηριότητα, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 4144/2013 ([Α' 88](#)), καταβάλλουν ως αιρετά όργανα μία ασφαλιστική εισφορά και ο χρόνος ασφάλισης θεωρείται ότι έχει διανυθεί στο προγενέστερο ασφαλιστικό συνταξιοδοτικό τους καθεστώς.

Στην περίπτωση που τα ανωτέρω πρόσωπα δεν βρίσκονται σε ειδική άδεια ή δεν έχουν διακόψει την επαγγελματική τους δραστηριότητα, καταβάλλουν δύο ασφαλιστικές εισφορές, μία ως αιρετά όργανα για κύρια ασφάλιση και υγειονομική περίθαλψη και δεύτερη για την επαγγελματική τους δραστηριότητα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 17 και στην παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4387/2016 ([Α' 85](#)), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

Στην περίπτωση που τα ως άνω πρόσωπα έχουν επιλέξει να λαμβάνουν την αντιμισθία, οι ασφαλιστικές εισφορές υπολογίζονται επί της αντιμισθίας, με την εισφορά ασφαλισμένου να βαρύνει τα ίδια τα πρόσωπα, ενώ οι εργοδοτικές εισφορές να βαρύνουν τον προϋπολογισμό του δήμου.

Στην περίπτωση επιλογής από τους αιρετούς των πλήρων αποδοχών της οργανικής τους θέσης, οι σχετικές δαπάνες όπου αυτές προβλέπονται, βαρύνουν τον προϋπολογισμό του οικείου δήμου, όπως και οι ασφαλιστικές εισφορές του εργοδότη. Οι ασφαλιστικές εισφορές (ασφαλισμένου και εργοδότη) υπολογίζονται επί των συντάξιμων αποδοχών της οργανικής θέσης.

1.6. Λήψη αντιμισθίας από πρόσωπα τα οποία είναι συνταξιούχοι

Οι αιρετοί οι οποίοι δικαιούνται αντιμισθία (έχουν δηλαδή την ιδιότητα του δημάρχου, έμμισθου αντιδημάρχου ή πρόεδρου δημοτικού συμβουλίου), εφόσον είναι συνταξιούχοι, έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν είτε την αντιμισθία είτε παραιτούμενοι αυτής, τη λήψη της σύνταξής τους³⁵. Σε περίπτωση λήψης αντιμισθίας, τα θέματα απόληψης της σύνταξής τους συνεχίζουν να διέπονται από τις διατάξεις του e-ΕΦΚΑ. Στην περίπτωση που λαμβάνουν αντιμισθία, καταβάλλονται επί του ποσού αυτής εισφορές υπέρ e-ΕΦΚΑ (κύρια ασφάλιση και

³⁵ [Άρθρο 92](#), παρ. 5 του ν. 3852/2010.

υγειονομική περίθαλψη) και ο χρόνος θεωρείται ότι διανύεται στην ασφάλιση του πρώην ΙΚΑ - ΕΤΑΜ (άρθρο 22, παρ. 6 και 4 του ν. 4488/2017, [Α' 137](#)).

Υπάλληλοι οι οποίοι κατέχουν νόμιμα και δεύτερη έμμισθη θέση σε άλλο φορέα από αυτόν της οργανικής τους θέσης και λαμβάνουν το σύνολο των αποδοχών της θέσης τους και το τριάντα τοις εκατό (30%) ή το εκατό τοις εκατό (100%) στην περίπτωση των πολυτέκνων, των αποδοχών της δεύτερης θέσης στην οποία απασχολούνται, καταβάλλουν εισφορές επί των συντάξιμων αποδοχών και των δύο θέσεων.

Οι συνταξιούχοι υποχρεούνται, πριν αναλάβουν τα αιρετά τους καθήκοντα, να προβούν σε σχετική δήλωση στον ε-Ε.Φ.Κ.Α. για τους κλάδους κύριας και επικουρικής ασφάλισης ή στον φορέα επικουρικής ασφάλισης από τον οποίο συνταξιοδοτούνται.

Στην περίπτωση που οι συνταξιούχοι αιρετοί παραιτηθούν της αντιμισθίας, κάνοντας χρήση της παρ. 10 του [άρθρου 92](#) του ν. 3852/2010, εξαιρούνται από τη διάταξη του άρθρου 20 του ν. 4387/2016 ([Α' 85](#)), όπως έχει αντικατασταθεί από το άρθρο 27 του ν. 4670/2020 ([Α' 43](#)) και δεν επέρχεται αναστολή/ περικοπή της σύνταξής τους.

Το νέο καθεστώς απασχόλησης συνταξιούχων αφορά σε συνταξιούχους αιρετούς οι οποίοι έχουν ήδη αναλάβει από 13.05.2016 έως 27.02.2020 ή ανέλαβαν μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4670/2020 ([Α' 43](#)), ήτοι μετά την 28η.02.2020 τα καθήκοντά τους. Στις περιπτώσεις αυτές, επειδή οι δήμοι αποτελούν φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, όπως ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 ([Α' 143](#)), εφαρμόζεται πλήρης αναστολή καταβολής των κύριων και επικουρικών συντάξεων, η οποία χωρεί μέχρι την 28η.02.2021 για όσους δεν έχουν συμπληρώσει μέχρι την ημερομηνία αυτή το 61^ο έτος της ηλικίας τους, και από 01.03.2022 για όσους δεν έχουν συμπληρώσει το 62^ο έτος της ηλικίας.

Μετά τη συμπλήρωση του 61^{ου} έτους ή του 62^{ου} από 01.03.2022 και εφεξής, σταματά η πλήρης αναστολή και οι συνταξιούχοι της κατηγορίας αυτής έχουν την κατά 30% μείωση της κύριας και της επικουρικής σύνταξης τους, σύμφωνα με τις γενικές προβλέψεις των ισχυουσών διατάξεων.

Αντιθέτως, για συνταξιούχους οι οποίοι είχαν αναλάβει μέχρι την 12η.05.2016 τα καθήκοντά τους, τα οποία εξακολουθούν να ασκούν και για τους οποίους προβλέπονταν εξαίρεση από το άρθρο 20 του ν. 4387/2016 ([Α' 85](#)), καθώς και από τις προϊσχύουσες αυτού διατάξεις, το νέο καθεστώς απασχόλησης συνταξιούχων εφαρμόζεται από την 01η.03.2022.

Αναλυτικές οδηγίες για την εφαρμογή των άρθρων 20 του ν. 4387/2016 και 27 του ν. 4670/2020 ([Α' 43](#)) έχει παράσχει το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

με τις υπ' αρ. Φ.80000/οικ.12151/274/19.03.2018 (Α.Δ.Α.: [ΩΦΦΒ465Θ1Ω-ΛΥΡ](#)) και Φ80000/οικ.14032/571/03.04.2020 (Α.Δ.Α.: [ΩΔΞ446ΜΤΛΚ-ΓΒΞ](#)) εγκυκλίου και ο e-Ε.Φ.Κ.Α. με τις υπ' αρ. 33/19.09.2017 (Α.Δ.Α.: [6Β9Υ465ΧΠΙ-Η8Ω](#)) και 10/65531/20.03.2020 (Α.Δ.Α.: [ΡΨΨΜ465ΧΠΙ-4Τ3](#)) εγκυκλίου του αντίστοιχα. Για τα θέματα των ασφαλιστικών εισφορών των αιρετών βλ. άρθρο 22 του ν. 4488/2017 ([Α' 137](#)).

Σημειώνεται ότι η αίτηση, που αφορά στην αναγνώριση δικαιώματος απόληψης χορηγίας προέδρου δημοτικής κοινότητας ή την αύξησή της, σύμφωνα με το άρθρο 59 του ν.5003/2022 ([Α' 230](#)) συνεχίζει να υποβάλλεται στην αρμόδια υπηρεσία του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

2. Αποζημιώσεις μελών δημοτικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου³⁶

Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου δικαιούνται αποζημίωση³⁷ για τη συμμετοχή τους σε έναν ορισμένο αριθμό συνεδριάσεων, ο οποίος ορίζεται σε **τέσσερις (4) το ανώτερο ανά μήνα**³⁸. Δε δικαιούνται αποζημίωση τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου τα οποία λαμβάνουν αντιμισθία, δηλαδή ο δήμαρχος, οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι και οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων, ακόμα και στην περίπτωση που οι τελευταίοι επιλέγουν τις αποδοχές της οργανικής τους θέσης κατά ενάσκηση του σχετικού δικαιώματός τους³⁹ ή λαμβάνουν και την αντιμισθία και το μισθό της θέσης τους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο [άρθρο 93Α](#) του ν. 3852/2010. Επίσης, οι σύμβουλοι δεν δικαιούνται αποζημίωση για **περισσότερες από μία συνεδριάσεις** του δημοτικού συμβουλίου που πραγματοποιούνται **την ίδια ημέρα**, με μικρή ή καθόλου χρονική απόκλιση μεταξύ τους, καθώς και για συνεδριάσεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα δια περιφοράς ή με τηλεδιάσκεψη.

Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση, το οποίο καθορίζεται με απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου, **δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που αντιστοιχεί στο 1,3%**

³⁶ [Άρθρο 92](#), παρ. 9 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 119 του ν. 5003/2022 ([Α' 230](#)).

³⁷ Με την υπ' αριθ. 11836/17.04.2018 ([Β' 1417](#)) κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της αποζημίωσης, η οποία παραμένει σε ισχύ, κατά το μέρος της που δεν έρχεται σε αντίθεση με τις νέες ρυθμίσεις του [άρθρου 92](#) παρ. 9 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 119 του ν. 5003/2022 ([Α' 230](#)).

³⁸ Δικαιούχος αποζημίωσης μίας συνεδρίασης είναι ο σύμβουλος που αποχώρησε προ της ολοκλήρωσης αυτής [([άρθρο 2](#), παρ. 2 της υπ' αριθ. 11836/17.04.2018 κ.υ.α. ([Β' 1417](#)))].

³⁹ Σχ. Ελ. Συν. Πράξη 142/2019.

της **αντιμισθίας του δημάρχου Αθηναίων**, διαμορφώνεται έτσι κατ' ανώτατο όριο στα πενήντα πέντε ευρώ και πενήντα επτά λεπτά (55,57 €).

Ειδικά για όσους δημοτικούς συμβούλους,

- ✓ η κατοικία τους απέχει λιγότερο από δέκα (10) χλμ. από την δημοτική κοινότητα που φιλοξενεί την έδρα του δήμου, ή
- ✓ έχουν εκλεγεί στις εκλογικές περιφέρειες:
 - ✚ Α' Αθηνών (δηλαδή στο Δήμο Αθηναίων),
 - ✚ Β1 Αθηνών (δηλαδή στους Δήμους Αγίας Παρασκευής, Αμαρουσίου, Βριλησίων, Γαλατσίου, Ηρακλείου, Κηφισιάς, Λυκόβρυσης- Πεύκης, Μεταμόρφωσης, Νέας Ιωνίας, Παπάγου- Χολαργού, Πεντέλης, Φιλαδέλφειας- Χαλκηδόνας, Φιλοθέης- Ψυχικού και Χαλανδρίου),
 - ✚ Β2 Αθηνών (δηλαδή στους Δήμους Αγίας Βαρβάρας, Αγίων Αναργύρων- Καματερού, Αιγάλεω, Ιλίου, Περιστερίου, Πετρούπολης και Χαϊδαρίου),
 - ✚ Β3 Αθηνών (δηλαδή στους Δήμους Αγίου Δημητρίου, Αλίμου, Βύρωνα, Γλυφάδας, Δάφνης- Υμηττού, Ελληνικού- Αργυρούπολης, Ζωγράφου, Ηλιούπολης, Καισαριανής, Καλλιθέας, Μοσχάτου- Ταύρου, Νέας Σμύρνης και Παλαιού Φαλήρου),
 - ✚ Α' Πειραιώς (δηλαδή στους Δήμους Αίγινας, Αγκιστριού, Κυθήρων, Πειραιώς, Πόρου, Σπετσών, Τροιζηνίας- Μεθάνων και Ύδρας)
 - ✚ Β' Πειραιώς (δηλαδή στους Δήμους Κερατσινίου- Δραπετσώνας, Κορυδαλλού, Νίκαιας- Άγιου Ιωάννη Ρέντη, Περάματος και Σαλαμίνας),
 - ✚ Α' Θεσσαλονίκης (δηλαδή στους Δήμους Αμπελοκήπων- Μενεμένης, Θεσσαλονίκης, Καλαμαριάς, Κορδελιού-Ευόσμου, Νεάπολης- Συκεών και Παύλου Μελά),

το ανωτέρω ποσό, το οποίο καθορίζεται με απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου, **δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό που αντιστοιχεί στο 70% του 1,3% της αντιμισθίας του δημάρχου Αθηναίων** και διαμορφώνεται έτσι κατ' ανώτατο όριο στα τριάντα οχτώ ευρώ και ογδόντα εννέα λεπτά (38,89 €).

Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου έχουν τη δυνατότητα να αρνηθούν την αποζημίωση που δικαιούνται ή να την παραχωρήσουν για οποιονδήποτε κοινωνικό σκοπό. Η άρνηση ή η παραχώρηση γνωστοποιείται με σχετική αίτηση του αιρετού προς την οικονομική υπηρεσία του οικείου δήμου.⁴⁰

⁴⁰ [Άρθρο 92](#), παρ. 10 του ν. 3852/2010, όπως προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 33 του ν. 4483/2017 ([Α'107](#)).

Διευκρινίζεται, τέλος, ότι η ανωτέρω αποζημίωση δεν υπόκειται σε ασφαλιστικές κρατήσεις για τα αιρετά όργανα α΄ βαθμού για τα οποία δεν προκύπτει υποχρέωση υπαγωγής στην ασφάλιση, βάσει των σχετικών διατάξεων του ν. 3852/2010⁴¹ και βαρύνει τον προϋπολογισμό του οικείου δήμου.

3. Έξοδα κίνησης προέδρων δημοτικών κοινοτήτων και προέδρων συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων

Στον πρόεδρο δημοτικής κοινότητας με πληθυσμό έως τριακόσιους (300) κατοίκους καθώς και στον πρόεδρο συμβουλίου δημοτικής κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων παρέχονται από τον δήμο έξοδα κίνησης για την άσκηση των καθηκόντων τους, τα οποία ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος.⁴²

Τα έξοδα κίνησης διαμορφώνονται, σύμφωνα με την απόφαση Υπουργού Εσωτερικών υπ΄ αριθ. 74447/29.12.2010 «Καθορισμός εξόδων κίνησης προέδρου συμβουλίου δημοτικής κοινότητας, προέδρου συμβουλίου τοπικής κοινότητας και εκπροσώπου τοπικής κοινότητας» ([Β΄ 2044](#)) ως εξής, βάσει της χιλιομετρικής απόστασης από την έδρα του δήμου:

Πίνακας 3 Έξοδα κίνησης προέδρων δημοτικών κοινοτήτων και προέδρων συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων	
Χιλιομετρική απόσταση από την έδρα του δήμου (μέτρα)	Έξοδα κίνησης μηνιαίως (ευρώ)
0 έως 10.000	300
10.001 έως 20.000	350
20.001 μέτρα και άνω	400

⁴¹ Σχετ. η υπ΄ αρ. πρωτ. Φ10042/οικ.13567/329/08.06.2018 εγκύκλιος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Α.Δ.Α.: [7ΑΛ246501Ω-Α46](#)), καθώς και το υπ΄ αρ. Φ10042/11457/294/13-3-2020 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Πρόσθετες αμοιβές, αποζημιώσεις, επιδόματα κ.λπ., που καταβάλλονται στα αιρετά όργανα Α΄ και Β΄ βαθμού των ΟΤΑ, οι οποίες δεν καταβάλλονται με πάγιο και συστηματικό τρόπο, ώστε να προσιδιάζουν στην έννοια των τακτικών αποδοχών, από 1.7.2018 και εφεξής δεν υπόκεινται σε ασφαλιστικές κρατήσεις κλάδου κύριας, επικουρικής ασφάλισης, εφάπαξ παροχής καθώς και υγειονομικής περίθαλψης.

⁴² Άρθρο 79, παρ. 4 του ν. 3852/2010 και άρθρο 80, παρ. 4 του ν. 3852/2010.

Οι φορολογικές αρχές εντάσσουν τα εν λόγω έξοδα για τη φορολόγησή τους στο εισόδημα από μισθωτή εργασία⁴³ και συντάξεις, και τα εξαιρούν από τον υπολογισμό του εισοδήματος από μισθωτή εργασία, μόνο όταν συνοδεύονται από τα νόμιμα παραστατικά που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις⁴⁴. Διευκρινίζεται πως στις περιπτώσεις που τα έξοδα κίνησης προέδρων δημοτικών κοινοτήτων και προέδρων συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων, με την προϋπόθεση πως συνοδεύονται από τα νόμιμα παραστατικά, εξαιρούνται από τον υπολογισμό του εισοδήματος από μισθωτή εργασία, λόγω του αποζημιωτικού τους χαρακτήρα για τα έξοδα που πραγματοποίησε ο δικαιούχος, δεν περιλαμβάνονται στην βεβαίωση αποδοχών αυτού και δεν μπορεί να γίνει επίκληση αυτών για την κάλυψη αντικειμενικών δαπανών και υπηρεσιών και δαπανών απόκτησης περιουσιακών στοιχείων.

Επίσης, τα προβλεπόμενα έξοδα κίνησης δεν υπόκεινται σε ασφαλιστικές κρατήσεις κλάδου κύριας, επικουρικής ασφάλισης και εφάπαξ παροχής καθώς και υγειονομικής περίθαλψης⁴⁵.

Τα έξοδα κίνησης, τέλος, δεν καταβάλλονται, σε περίπτωση που οι δικαιούχοι αιρετοί τελούν σε άδεια. Στην περίπτωση δε της αναπλήρωσής τους για διάστημα που υπερβαίνει το μήνα, τα έξοδα κίνησης χορηγούνται στον αναπληρωτή τους.

4. Μετακινήσεις αιρετών

Για τη μετακίνηση των αιρετών των δήμων εντός και εκτός της χώρας, εφαρμογή έχουν τα διαλαμβανόμενα στην αρ. 648/69738/27.09.2021 εγκύκλιο της υπηρεσίας μας (Α.Δ.Α.: [ΨΕΞΩ46ΜΤΛ6-Κ68](#)).

⁴³ Άρθρο 12 του ν. 4172/2013 ([Α' 167](#)).

⁴⁴ Σχετ. το υπ' αρ. πρ. ΔΕΑΦ Α 1096939 ΕΞ 2015/14.07.2015 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, με θέμα «Φορολογική μεταχείριση Εξόδων Κίνησης Προέδρου Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας, Προέδρου Συμβουλίου Τοπικής Κοινότητας και Εκπροσώπου Τοπικής Κοινότητας».

⁴⁵ Σχετ. η υπ' αρ. πρ. Φ10042/οικ.13567/329/08.06.2018 εγκύκλιος καθώς και το υπ' αρ. πρ. Φ.10042/57974/21/18.07.2018 έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Α.Δ.Α.: [7ΑΛ2465Θ1Ω-Α46](#)).

5. Έξοδα παράστασης μελών διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων

5.1. Μέλη διοικητικού συμβουλίου δημοτικού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου⁴⁶

α) Δικαιούχοι εξόδων παράστασης

Στον **πρόεδρο** και τον **αντιπρόεδρο** του διοικητικού συμβουλίου δημοτικού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, επιτρέπεται να καταβάλλονται έξοδα παράστασης, ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου, όταν ο οικονομικός απολογισμός του προηγούμενου έτους υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000 ευρώ).⁴⁷ Το ύψος των εξόδων παράστασης καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Ε.

Η καταβολή των εξόδων παράστασης στα ανωτέρω πρόσωπα δεν είναι υποχρεωτική αλλά δυνητική, και προϋποθέτει την υπέρβαση συγκεκριμένου ποσού κατά το προηγούμενο έτος του οικονομικού απολογισμού του νομικού προσώπου, εντός του οικονομικού πλαισίου που θέτει η κοινή Υπουργική απόφαση. Σημειώνεται ότι πρόεδροι και αντιπρόεδροι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των δήμων, οι οποίοι λαμβάνουν αποδοχές από την οργανική τους θέση ή λαμβάνουν σύνταξη, δε δικαιούνται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 242 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (κυρωτ. ν. 3463/2006, [Α' 114](#)) έξοδα παράστασης⁴⁸.

Το δημοτικό συμβούλιο κάθε χρόνο λαμβάνει απόφαση, με βάση τον οικονομικό απολογισμό του προηγούμενου έτους, με την οποία καθορίζει τα έξοδα παράστασης που λαμβάνουν μηνιαίως ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου κατά το έτος αυτό.⁴⁹ Το ύψος των εξόδων παράστασης, επομένως, μπορεί να μεταβάλλεται κάθε έτος, ενόψει της εκάστοτε οικονομικής κατάστασης του δημοτικού νομικού προσώπου. Τα έξοδα παράστασης, σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, πρέπει να είναι εντός των ορίων που θέτει η προαναφερθείσα κοινή υπουργική απόφαση, ενώ δεν μπορεί να υπερβαίνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) της αντιμισθίας του οικείου δημάρχου. Σημειώνεται ότι η καταβολή των εξόδων παράστασης είναι μηνιαία και δεν εξαρτάται από τη συμμετοχή των ανωτέρω προσώπων σε συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου, καθώς

⁴⁶ Άρθρο 242 του ν. 3463/2006 ([Α' 114](#)).

⁴⁷ Άρθρο 242, παρ. 1 του ν. 3463/2006 ([Α' 114](#)).

⁴⁸ Άρθρο 63, παρ. 2 του ν. 4735/2020 ([Α' 197](#)).

⁴⁹ Η απόφαση αυτή του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να ανατρέχει στην έναρξη του οικονομικού έτους, χωρίς να ανακύπτει θέμα ανεπίτρεπτης αναδρομικής ισχύος της απόφασης αυτής (Ελ.Συν.Κλιμ.Τμ.Ι Πράξεις 260/2014 και 277/2014).

καταβάλλονται για την αντιμετώπιση των εν γένει δαπανών στις οποίες υποβάλλονται λόγω των απαιτήσεων της θέσης τους.⁵⁰

β) Ύψος εξόδων παράστασης

Με την κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών υπ' αριθ. 42188/20.08.2018 ([ΥΟΔΔ 470](#)), καθορίζονται τα χρηματικά όρια εντός των οποίων κυμαίνονται τα έξοδα παράστασης. Το ύψος των εξόδων παράστασης με βάση την προαναφερθείσα κοινή υπουργική απόφαση αποτυπώνονται στον Πίνακα 4.

Πίνακας 4			
Ύψος εξόδων παράστασης προέδρου και αντιπροέδρου διοικητικού συμβουλίου ν.π.δ.δ. (βάσει της κ.υ.α. υπ' αριθ. 42188/20.08.2018)			
Συνολικά έσοδα ν.π.δ.δ., βάσει οικονομικού απολογισμού προηγούμενου έτους (ευρώ)		Μηνιαία έξοδα παράστασης προέδρου και αντιπροέδρου διοικητικού συμβουλίου ν.π.δ.δ. (ευρώ)	
από	έως	προέδρου	αντιπροέδρου
300.001	1.000.000	από 300 έως 500	από 120 έως 200
1.000.001	3.000.000	από 400 έως 600	από 160 έως 240
3.000.001	5.000.000	από 500 έως 700	από 200 έως 280
5.000.001	και άνω	από 800 έως 1200	από 320 έως 480

Ο αντιπρόεδρος δημοτικού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου λαμβάνει ποσοστό μέχρι 40% των εξόδων παράστασης του προέδρου του οικείου διοικητικού συμβουλίου, όπως αυτά καθορίζονται με τη σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Σε κάθε περίπτωση, τα έξοδα παράστασης που χορηγούνται στους δικαιούχους δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 50% των αποδοχών των οικείων δημάρχων.

γ) Αποζημίωση για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου

Στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, **εκτός από τον δήμαρχο, τον αντιδήμαρχο και τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου**, επιτρέπεται να καταβάλλεται

⁵⁰ Σχετ. Ελ. Συν. Τμ. Ι Πράξη 164/2009.

αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση,⁵¹ και έως τρεις (3) συνεδριάσεις το μήνα, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των μηνιαίων αποδοχών του δημάρχου. Την αποζημίωση αυτή λαμβάνουν και ο πρόεδρος και αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου, **εφόσον δεν λαμβάνουν**, για οποιοδήποτε λόγο, **έξοδα παράστασης**.

5.2. Μέλη διοικητικού συμβουλίου των σχολικών επιτροπών

Η δυνατότητα καταβολής εξόδων παράστασης στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου δημοτικού ν.π.δ.δ., δεν καταλαμβάνει τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο των σχολικών επιτροπών. Αυτό, γιατί η λειτουργία των εν λόγω νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ρυθμίζεται εξαντλητικά στις διατάξεις των άρθρων 243 του ν. 3463/2006 ([Α΄ 114](#)), 5 του ν. 1894/1990 ([Α΄ 110](#)) και 103 του ν. 3852/2010 ([Α΄ 87](#)), οι οποίες ουδόλως προβλέπουν την καταβολή εξόδων παράστασης στα ανωτέρω πρόσωπα.⁵²

5.3. Μέλη διοικητικού συμβουλίου δημοτικού ιδρύματος⁵³

α) Δικαιούχοι εξόδων παράστασης

Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ιδρύματος, εφόσον ο απολογισμός του προηγούμενου έτους υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000) μπορεί να λαμβάνουν έξοδα παράστασης, που καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, έπειτα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Ε.

Όπως και στην περίπτωση των δημοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, η καταβολή των εξόδων παράστασης στα ανωτέρω πρόσωπα δεν είναι υποχρεωτική, αλλά δυνητική, και προϋποθέτει την υπέρβαση συγκεκριμένου ποσού του οικονομικού απολογισμού του νομικού προσώπου κατά το προηγούμενο έτος, εντός του οικονομικού πλαισίου που θέτει η προαναφερθείσα κοινή υπουργική απόφαση.

⁵¹ Άρθρο 242, παρ. 2 του ν. 3463/2006 ([Α΄ 114](#)).

⁵² Σχετ. Ελ. Συν. Τμ. Ι Πράξη 136/2012.

⁵³ Άρθρο 230, παρ. 2 του ν. 3463/2006 ([Α΄ 114](#)).

Για την καταβολή των εξόδων παράστασης, το δημοτικό συμβούλιο κάθε χρόνο λαμβάνει απόφαση, με βάση τον οικονομικό απολογισμό του προηγούμενου έτους, με την οποία καθορίζει το ποσό που λαμβάνουν μηνιαίως ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του ιδρύματος κατά το έτος αυτό.⁵⁴ Το ύψος των εξόδων παράστασης, επομένως, μπορεί να μεταβάλλεται κάθε έτος, ανάλογα με τη διακύμανση των εσόδων του δημοτικού νομικού προσώπου. Τα έξοδα παράστασης, σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, πρέπει να είναι εντός των ορίων που θέτει η κοινή υπουργική απόφαση υπ' αριθ. 42188/20.08.2018, ενώ δεν μπορεί να υπερβαίνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) της αντιμισθίας του οικείου δημάρχου. Σημειώνεται ότι η καταβολή των εξόδων παράστασης είναι μηνιαία και δεν εξαρτάται από τη συμμετοχή των ανωτέρω προσώπων σε συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου.

Ο αντιπρόεδρος λαμβάνει, ποσοστό μέχρι 40% των εξόδων παράστασης του προέδρου του οικείου διοικητικού συμβουλίου, όπως αυτά καθορίζονται με τη σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

β) Ύψος εξόδων παράστασης

Κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του [άρθρου 230](#) του ν. 3463/2006, εκδόθηκε η κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών υπ' αριθ. 42188/20.08.2018 ([ΥΟΔΔ 470](#)). Τα χρηματικά όρια εντός των οποίων μπορεί να κυμαίνονται τα έξοδα παράστασης με βάση την προαναφερθείσα κοινή υπουργική απόφαση αποτυπώνονται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5 Ύψος εξόδων παράστασης προέδρου και αντιπροέδρου δημοτικού ιδρύματος (βάσει της κ.υ.α. υπ' αριθ. 42188/20.08.2018)			
Συνολικά έσοδα ιδρύματος, βάσει οικονομικού απολογισμού προηγούμενου έτους (ευρώ)		Μηνιαία έξοδα παράστασης προέδρου και αντιπροέδρου διοικητικού συμβουλίου ιδρύματος (ευρώ)	
από	έως	προέδρου	αντιπροέδρου
300.001	1.000.000	από 300 έως 500	από 120 έως 200
1.000.001	3.000.000	από 400 έως 600	από 160 έως 240
3.000.001	5.000.000	από 500 έως 700	από 200 έως 280
5.000.001	και άνω	από 800 έως 1200	από 320 έως 480

⁵⁴ Για την αναδρομικότητα της απόφασης βλ. παρ. σημ. 49.

Ο αντιπρόεδρος διοικητικού συμβουλίου δημοτικού ιδρύματος λαμβάνει, ποσοστό μέχρι 40% των εξόδων παράστασης του προέδρου του οικείου διοικητικού συμβουλίου, όπως αυτά καθορίζονται με τη σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Σε κάθε περίπτωση τα έξοδα παράστασης που χορηγούνται στους δικαιούχους δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 50% της αντιμισθίας των οικείων δημάρχων.

γ) Αποζημίωση για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου

Το αξίωμα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο. Απαγορεύεται να παρέχεται αμοιβή στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για οποιαδήποτε υπηρεσία τους προς το ίδρυμα. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου που ανήκουν στο προσωπικό του, με οποιαδήποτε σχέση, εισπράττουν τις αποδοχές τους.⁵⁵

Στα **μέλη του διοικητικού συμβουλίου** του ιδρύματος, ωστόσο, εκτός από τον δήμαρχο, τον αντιδήμαρχο και τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, επιτρέπεται να καταβάλλεται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση,⁵⁶ και έως τρεις (3) συνεδριάσεις το μήνα, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των μηνιαίων αποδοχών του δημάρχου. Την αποζημίωση αυτή για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου λαμβάνουν και ο πρόεδρος και αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου, **εφόσον δεν λαμβάνουν**, για οποιοδήποτε λόγο, **έξοδα παράστασης**.

5.4. Μέλη διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου⁵⁷

α) Δικαιούχοι εξόδων παράστασης

Ο **πρόεδρος** του συνδέσμου εφόσον ο απολογισμός του κατά το προηγούμενο έτος υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000), λαμβάνει έξοδα παράστασης. Εφόσον ο απολογισμός του συνδέσμου υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο ευρώ (1.000.000), έξοδα παράστασης λαμβάνει και ο **αντιπρόεδρος**.

⁵⁵ [Άρθρο 230](#), παρ. 1 του ν. 3463/2006.

⁵⁶ [Άρθρο 230](#), παρ. 3 του ν. 3463/2006.

⁵⁷ [Άρθρο 248](#), παρ. 1 του ν. 3463/2006.

β) Ύψος εξόδων παράστασης

Κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 1 του [άρθρου 248](#), του ν. 3463/2006, εκδόθηκε η κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών υπ' αριθ. 42188/20.08.2018 ([ΥΟΔΔ 470](#)⁵⁸). Τα χρηματικά όρια εντός των οποίων μπορεί να κυμαίνονται τα έξοδα παράστασης με βάση την προαναφερθείσα κοινή υπουργική απόφαση αποτυπώνονται στον Πίνακα 6.

Πίνακας 6 Έξοδα παράστασης προέδρων και αντιπροέδρων συνδέσμων δήμων (βάσει της κ.υ.α. αρ. 42188/20.08.2018)			
Συνολικά έσοδα συνδέσμου βάσει οικονομικού απολογισμού προηγούμενου έτους (ευρώ)		Μηνιαία έξοδα παράστασης προέδρου και αντιπροέδρου διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου (ευρώ)	
από	έως	προέδρου	αντιπροέδρου
300.001	1.000.000	από 400 έως 700	(δεν δικαιούται)
1.000.001	5.000.000	από 500 έως 900	από 250 έως 450
5.000.001	20.000.000	από 800 έως 1500	από 400 έως 750
20.000.001	και άνω	από 1000 έως 1800	από 500 έως 900

Το ύψος των μηνιαίων εξόδων παράστασης που λαμβάνει ο πρόεδρος συνδέσμου δήμων καθορίζεται, στο πλαίσιο των προαναφερόμενων, με απόφαση του οικείου διοικητικού συμβουλίου.

Οι πρόεδροι συνδέσμων, των οποίων ο πληθυσμός των μελών τους συνολικά είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) κάτοικοι που είναι δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι ν.π.δ.δ. ή υπάλληλοι κρατικών ν.π.ι.δ. και δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και εκείνοι που είναι υπάλληλοι λοιπών ν.π.ι.δ., και οι οποίοι λαμβάνουν υποχρεωτικά την ειδική άδεια της παρ. 1 του [άρθρου 93](#) του ν. 3852/2010, εμπίπτουν στις διατάξεις της παρ. 5 του [άρθρου 92](#) του ν. 3852/2010, και επομένως επιλέγουν είτε τα έξοδα παράστασης είτε το μισθό της οργανικής τους θέσης.

⁵⁸ Βλ. διόρθωση σφαλμάτων [ΥΟΔΔ 515/2018](#).

γ) Αποζημίωση για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής του συνδέσμου, εκτός από τον πρόεδρο, τα οποία μετέχουν στις συνεδριάσεις των συλλογικών αυτών οργάνων δικαιούνται αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση και για τρεις (3) το πολύ συνεδριάσεις το μήνα για το καθένα από τα συλλογικά αυτά όργανα. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των εξόδων παράστασης που λαμβάνει ο πρόεδρος του συνδέσμου ή, αν ο τελευταίος δεν λαμβάνει έξοδα παράστασης, των αποδοχών που λαμβάνει ο δήμαρχος της έδρας του συνδέσμου.⁵⁹

Για τις μετακινήσεις, που πραγματοποιούν ο πρόεδρος και τα λοιπά μέλη του διοικητικού συμβουλίου εκτός έδρας για την εκτέλεση υπηρεσίας, μπορεί να καταβάλλονται οδοιπορικά έξοδα και ημερήσια αποζημίωση, που καθορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του συνδέσμου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

5.5. Μέλη διοικητικού συμβουλίου δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων⁶⁰

α) Δικαιούχοι αποζημίωσης

Στον **πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο** του διοικητικού συμβουλίου της κοινωφελούς δημοτικής επιχείρησης, μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση, ανάλογα με τις υπηρεσίες που παρέχει στην επιχείρηση, ύστερα από απόφαση του **οικείου δημοτικού συμβουλίου, μετά από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης**. Το ύψος της αποζημίωσης καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Ε. Για τον καθορισμό της αποζημίωσης αυτής, λαμβάνεται οπωσδήποτε υπόψη η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο. Η διαπίστωση αυτή συνιστά και την εκ του νόμου απαιτούμενη αιτιολογία της ανωτέρω πρότασης του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης.⁶¹

⁵⁹ [Άρθρο 248](#), παρ. 3 του ν. 3463/2006.

⁶⁰ [Άρθρο 255](#), παρ. 5 του ν. 3463/2006.

⁶¹ Βλ. Την υπ' αριθμ. 16/2007 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Ο καθορισμός αποζημίωσης όταν στην απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, καθώς αντίστοιχα και στην απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, δεν υπάρχει αιτιολογία, δεν είναι νόμιμος (Ελ. Συν. Κλιμ. Τμ. 7, Πράξη 202/2015).

β) Ύψος αποζημίωσης

Με την κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών υπ' αρ. 42188/20.08.2018 ([ΥΟΔΔ 470](#)⁶²), ως ανώτατο χρηματικό όριο αποζημίωσης που μπορεί να καταβάλλεται στον πρόεδρο ή στον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου κοινωφελούς δημοτικής επιχείρησης, ορίστηκε το ποσό των αποδοχών του προέδρου του οικείου δημοτικού συμβουλίου (για το ύψος της αντιμισθίας του προέδρου δημοτικού συμβουλίου, βλ. Πίνακα 1).

γ) Αποζημίωση για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου

Στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων, εκτός από τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο που λαμβάνει αποζημίωση κατά τα προαναφερθέντα, μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση, και έως τρεις (3) συνεδριάσεις το μήνα. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο 1% των μηνιαίων αποδοχών του προέδρου του οικείου δημοτικού συμβουλίου. Την αποζημίωση αυτή για την συμμετοχή στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να λαμβάνει και ο πρόεδρος και αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου, **εφόσον δεν λαμβάνουν**, για οποιοδήποτε λόγο, **την αποζημίωση της κατά τα ανωτέρω περ. 5.5.α)**. Όπως και στην περίπτωση καταβολής αποζημίωσης στον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο της κοινωφελούς επιχείρησης, το ακριβές ποσό της αποζημίωσης για συμμετοχή στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου καθορίζεται με **απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης**, λαμβανομένης υποχρεωτικά υπόψη της οικονομικής κατάστασης αυτής κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο.

5.6. Ανώνυμες εταιρίες δήμων

Στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006) προβλέπεται ρητά ότι οι ανώνυμες εταιρείες των δήμων διέπονται από τις ειδικές ρυθμίσεις περί ανωνύμων εταιριών και λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας. Επιπλέον, υφίσταται ρητή πρόβλεψη ότι για κάθε ζήτημα που δεν ρυθμίζεται από τις ειδικές περί ανωνύμων εταιριών Ο.Τ.Α. διατάξεις, εφαρμογή έχουν οι ν. 2190/1920 ([Α' 144](#)) και ν. 4548/2018 ([Α' 104](#)) περί ανωνύμων εταιριών.⁶³

⁶² Βλ. διόρθωση σφάλματος [ΥΟΔΔ 515](#)/2018.

⁶³ Άρθρα 252, παρ. 3, 266, παρ. 5 και 265, παρ. 1 του ν. 3463/2006 ([Α' 114](#)).

Για τη χορήγηση αμοιβής στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δημοτικών ανώνυμων εταιριών, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του άρθρου 109 του ν. 4548/2018, όπως ισχύει σήμερα, σύμφωνα με το οποίο τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δικαιούνται αμοιβής ή άλλων παροχών, σύμφωνα με το νόμο και τα οριζόμενα στο καταστατικό και, κατά περίπτωση, την πολιτική αποδοχών της εταιρίας. Αμοιβή ή παροχή που χορηγείται σε μέλος του διοικητικού συμβουλίου και δεν ρυθμίζεται στο νόμο ή το καταστατικό βαρύνει την εταιρία, μόνο αν εγκριθεί με ειδική απόφαση της γενικής συνέλευσης με την επιφύλαξη των οριζομένων στα άρθρα 110 έως 112 του ν. 4548/2018.

5.7. Μέλη διοικητικού συμβουλίου Δ.Ε.Υ.Α.⁶⁴

α) Δικαιούχοι και ύψος αποζημίωσης

Στον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.), **αν δεν είναι δήμαρχος**, μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση, για τις παρεχόμενες στην επιχείρηση υπηρεσίες του.⁶⁵ Η αποζημίωση καθορίζεται **με απόφαση του Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης** και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αντιμισθίας του δημάρχου. Η ανωτέρω απόφαση, ως κανονιστική πράξη, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ενώ μπορεί να έχει αναδρομική ισχύ, καθώς ανατρέχει στο χρόνο ανάληψης των καθηκόντων του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου.⁶⁶

Σε περίπτωση απουσίας του προέδρου, λόγω ασθένειας ή άδειας, πέραν του μηνός, η αποζημίωση αυτή καταβάλλεται εξ ημισείας σε αυτόν και στον αναπληρωτή του.

β) Αποζημίωση για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου

Ο πρόεδρος, τα μέλη και ο γραμματέας του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης δικαιούνται αποζημίωσης για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις,⁶⁷ η οποία καθορίζεται με απόφαση του Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των πενήντα (50) ευρώ ανά συνεδρίαση.

⁶⁴ Άρθρο 3 του ν. 1069/1980 ([Α' 191](#)), όπως ισχύει.

⁶⁵ Άρθρο 3, παρ. 9 του ν. 1069/1980, όπως ισχύει.

⁶⁶ Ελ. Συν. Κλιμ. Τμ. 7 Πράξεις 51/2013 και 78/2013.

⁶⁷ Άρθρο 3, παρ. 10 του ν. 1069/1980 ([Α' 191](#)), όπως ισχύει.

γ) Αμοιβή σε μέλος που παρέχει πλήρη απασχόληση στην επιχείρηση

Με απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του διοικητικού συμβουλίου, μπορεί να ορίζεται ότι ένα από τα μέλη του παρέχει πλήρη απασχόληση με αμοιβή στην επιχείρηση και να καθορίζονται οι αρμοδιότητες και το ύψος της αμοιβής, το οποίο πρέπει να είναι ανάλογο των τυπικών του προσόντων και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ύψος της αποζημίωσης του προέδρου της επιχείρησης.⁶⁸

5.8. Ασφαλιστικές εισφορές προσώπων που διορίζονται σε θέσεις διοίκησης φορέων του δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα

Για θέματα που αφορούν στην ασφάλιση προσώπων που δεν ανήκουν αμιγώς στην κατηγορία των αιρετών οργάνων α' βαθμού, αλλά κατέχουν θέσεις φορέων διοίκησης που ανήκουν στην τοπική αυτοδιοίκηση, όπως λ.χ. πρόεδροι και μέλη νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν σε δήμους κ.ά., **έχει εκδοθεί η εγκύκλιος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων υπ' αριθμ. πρωτ. Φ10042/οικ.13567/329/8.06.2018 (Α.Δ.Α.: [7ΑΛ2465Θ1Ω-Α46](#))**, στην περίπτωση Στ. της οποίας, προσδιορίζονται οι ασφαλιστικές εισφορές όσων διορίζονται σε θέσεις διοίκησης φορέων του δημοσίου ή του ευρύτερου δημοσίου τομέα ή ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, με κριτήριο καταρχήν την υποχρέωση υπαγωγής τους στην ασφάλιση λόγω του διορισμού στις ως άνω θέσεις και τον τρόπο αμοιβής τους από τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του φορέα (μηνιαία αποζημίωση ή ανά συνεδρίαση).

Η μηνιαία αποζημίωση, ανεξαρτήτως της ονομασίας της, που χορηγείται πάγια και συστηματικά και ανεξάρτητα από τη συμμετοχή του προσώπου στις συνεδριάσεις του συλλογικού οργάνου, φέρει τα χαρακτηριστικά τακτικά καταβαλλόμενης αποδοχής και, ως εκ τούτου, υπέχει θέση μισθού και υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές για κύρια σύνταξη, επικουρική ασφάλιση, εφάπαξ παροχή, καθώς και υγειονομική περίθαλψη (όπου βέβαια προκύπτει υποχρέωση ασφάλισης). Αντιθέτως, η ανά συνεδρίαση αποζημίωση, η οποία καταβάλλεται μόνο με τη συμμετοχή του προσώπου στις συνεδριάσεις του συλλογικού οργάνου και, ως εκ τούτου, όχι συστηματικά και πάγια, ούτως ώστε να φέρει τα χαρακτηριστικά μίας τακτικά καταβαλλόμενης αποδοχής, δεν υπόκειται στις εν λόγω ασφαλιστικές εισφορές.

⁶⁸ Άρθρο 3 παρ. 10 του ν. 1069/1980, όπως ισχύει.

Μέρος Β΄: Ειδική άδεια αιρετών πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης

6. Ειδική άδεια αιρετών που έχουν υπαλληλική ιδιότητα

Τα [άρθρα 93](#) και [93Α](#) του ν. 3852/2010 ρυθμίζουν το καθεστώς χορήγησης ειδικής άδειας σε αιρετούς που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα, η οποία διαφοροποιείται επιμέρους: α) σε αιρετά πρόσωπα που τη λαμβάνουν **υποχρεωτικά** για όλη τη διάρκεια της θητείας τους, β) σε αιρετά πρόσωπα που τη λαμβάνουν, **κατόπιν αίτησής τους**, για όλη τη διάρκεια της θητείας τους, γ) καθώς και σε αιρετά πρόσωπα που τη λαμβάνουν, κατόπιν αίτησής τους, για συγκεκριμένο αριθμό ημερών. Η άδεια αυτή χορηγείται επιπρόσθετα των άλλων αδειών που μπορεί να λαμβάνει ο υπάλληλος σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις που διέπουν την ιδιότητά του (π.χ. κανονική άδεια, αναρρωτική άδεια ή άδεια ειδικού σκοπού).

Σημειώνεται ότι οι άμισθοι αντιδήμαρχοι, οι οποίοι ορίζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 59, παρ. 7 του ν. 3852/ 2010 δεν λαμβάνουν ειδική άδεια σύμφωνα.

Ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 υπάρχει και για το καθεστώς μετάθεσης ή απόσπασης αιρετών υπαλλήλων.⁶⁹

6.1. Σκοπός χορήγησης της ειδικής άδειας των άρθρων 93 και 93 Α του ν. 3852/2010

Η ειδική άδεια των άρθρων 93 και 93Α του ν. 3852/2010 την οποία λαμβάνουν οι αιρετοί των Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού αποτελεί ξεχωριστή και ειδικής κατηγορίας άδεια που χορηγείται από την υπηρεσία της οργανικής θέσης των αιρετών, επιπλέον των τυχόν άλλων αδειών που απολαμβάνουν λόγω της υπαλληλικής τους ιδιότητας. Σκοπός δε της χορήγησής της είναι η διασφάλιση της απρόσκοπτης άσκησης των καθηκόντων που απορρέουν από συγκεκριμένα αιρετά αξιώματα και η μη παρεμπόδιση της άσκησης των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων.

Η ειδική άδεια των παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 93 και του άρθρου 93Α του ν. 3852/2010 συνιστά εξαιρετικό δικαίω, είναι αυτοτελής και ειδική ως προς τα υποκείμενα στα οποία αφορά, τα οποία συγκεντρώνουν στο πρόσωπό τους τα χαρακτηριστικά της υπαλληλικής ιδιότητας, νοούμενης υπό την ευρεία έννοια αυτής.⁷⁰

⁶⁹ [Άρθρο 93](#), παρ. 7 του ν. 3852/2010.

⁷⁰ Γνωμοδοτήσεις ΝΣΚ [62/2015](#) και [226/2017](#).

Συνεπώς, οι διατάξεις των άρθρων 93 και 93Α του ν. 3852/2010 αφορούν αιρετά πρόσωπα που είναι υπάλληλοι:

- δημοσίου
- ν.π.δ.δ.
- κρατικών ν.π.ι.δ.
- δημοσίων επιχειρήσεων
- επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος⁷¹
- λοιπών ν.π.ι.δ.

6.2. Έννοια υπαλληλικής ιδιότητας

Ειδικότερα, στην έννοια του όρου «υπάλληλος» περιλαμβάνεται, τόσο το μόνιμο προσωπικό των φορέων, όσο και το προσωπικό με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου, σύμφωνα με τα ειδικότερα διαλαμβανόμενα κατωτέρω.

Το χρονικό διάστημα χρήσης της ειδικής άδειας θεωρείται πραγματικός χρόνος υπηρεσίας για όλα τα υπαλληλικά, εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα που απορρέουν από αυτήν.⁷²

Με τον όρο «υπαλληλικά δικαιώματα», νοούνται η προσμέτρηση του χρονικού διαστήματος που διανύεται κατά την ειδική άδεια ως χρόνου πραγματικής υπηρεσίας, σε όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από την υπαλληλική σχέση (στη βαθμολογική εξέλιξη του υπαλλήλου, στη μισθολογική εξέλιξη, στο μισθό κ.ά.).

Με τον όρο «ασφαλιστικά δικαιώματα», νοούνται η καταβολή των κάθε είδους ασφαλιστικών εισφορών υπέρ e-ΕΦΚΑ (κύρια και υγειονομική περίθαλψη, επικουρική ασφάλιση, εφάπαξ παροχή) και άλλων φορέων εκτός e-ΕΦΚΑ του ασφαλισμένου αιρετού.

Με τον όρο «εργασιακά δικαιώματα», νοείται η διατήρηση της εργασιακής σχέσης με τον φορέα της οργανικής θέσης του αιρετού. Δεν μπορεί, δηλαδή, η χρήση του δικαιώματος της ειδικής άδειας να αποτελεί επιβαρυντική συνθήκη στην εργασιακή σχέση του αιρετού.⁷³

⁷¹ Οι επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην παρούσα παράγραφο μπορούν να ανευρεθούν στο υπ' αρ. 189927 ΕΞ 2022/23.12.2022 έγγραφο του υπουργείου Οικονομικών το οποίο διατίθεται στον ιστότοπο του υπουργείου Εσωτερικών: [www.yres.gr/εκλογικά/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές/ χρήσιμα έγγραφα/ παροχή στοιχείων προς το υπουργείο Εσωτερικών. σας](http://www.yres.gr/εκλογικά/δημοτικές_και_περιφερειακές_εκλογές/χρήσιμα_έγγραφα/παροχή_στοιχείων_προς_το_υπουργείο_Εσωτερικών.σας). Σε κάθε περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος μπορεί να απευθύνεται στη διοίκηση του φορέα του.

⁷² [Άρθρο 93](#), παρ. 2β του ν. 3852/2010. Σχετικές οι γνωμοδοτήσεις ΝΣΚ [100/2003](#) και [466/2008](#).

Έννοια δημοσίου υπαλλήλου

Στην έννοια του «δημοσίου υπαλλήλου» της παρ. 1 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010, εμπίπτουν οι υπάλληλοι που υπάγονται στις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007, [Α' 26](#)) και του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007, [Α' 143](#)), **με την επιφύλαξη ειδικών τυχόν ρυθμίσεων**, εξαιρουμένων όσων η υπηρεσιακή κατάσταση υπάγεται σε ειδικές διατάξεις νόμων.⁷⁴

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στην εφαρμογή των άρθρων 93 και 93Α του ν. 3852/2010 διευκρινίζονται τα εξής:

- Οι παρ. 1, 5 και 7 του άρθρου 93 και το άρθρο 93Α του ν. 3852/2010 ([Α' 87](#)), εφαρμόζονται και στο **στρατιωτικό προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων**.⁷⁵ Ο χρόνος της προβλεπόμενης άδειας, δεν υπολογίζεται για τις βαθμολογικές προαγωγές και μισθολογικές προσαυξήσεις των στρατιωτικών.
- Στις ρυθμίσεις των άρθρων 93 και 93Α του ν. 3852/2010 εμπίπτουν και οι **γιατροί του Ε.Σ.Υ., μέλη Δ.Ε.Π. Πανεπιστημίων και Ε.Π.Τ.Ε.Ι.**, περιλαμβανομένων και του ειδικού και επιστημονικού προσωπικού, καθώς και οι **αναπληρωτές καθηγητές μέσης εκπαίδευσης** και οι **δικηγόροι με σχέση έμμισθης εντολής**.⁷⁶
- Οι παρ. 1 έως 5 και 7 έως 8 του άρθρου 93 και το άρθρο 93Α του ν. 3852/2010 εφαρμόζονται και στους **δικαστικούς υπαλλήλους** σύμφωνα με τα άρθρα 107 παρ. 12 και 156 παρ. 12 του ν. 4798/2021 ([Α' 68](#)).

Υπάλληλοι των λοιπών ν.π.ι.δ.

Στην έννοια των υπαλλήλων λοιπών ν.π.ι.δ. εντάσσονται οι υπάλληλοι, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας των ανωνύμων εταιρειών, των Ιδιωτικών Κεφαλαιουχικών Εταιρειών (Ι.Κ.Ε.), των Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης, των Ετερόρρυθμων και Ομόρρυθμων Εταιρειών, των Συνεταιρισμών, καθώς και Σωματείων και Ιδρυμάτων που έχουν νομική προσωπικότητα.

⁷³ Ο αιρετός που τελεί σε ειδική άδεια άνευ αποδοχών και είναι εκπαιδευτικός μπορεί να αιτηθεί άδεια άσκησης ιδιωτικού έργου (βλ. το υπ' αριθμ. 146694/Ε1/18.09.2015 έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων).

⁷⁴ Το υπ' αρ. πρ. 9040/ 13.03.2013 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁷⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 31 του ν. 4361/2016 ([Α' 10](#)), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 14 του ν. 4609/2019 ([Α' 67](#)).

⁷⁶ Βλ. [Άρθρο 93](#), παρ. 6 ν. 3852/2010. Σχετική η γνωμοδότηση ΝΣΚ [100/2003](#).

Τα κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου μπορεί να ανευρεθούν στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών.⁷⁷ **Η υπαγωγή στις εφαρμοστέες διατάξεις θεμάτων της υπηρεσιακής κατάστασης των αιρετών που είναι υπάλληλοι κρατικών ν.π.ι.δ. και λοιπών ν.π.ι.δ. γίνεται με ευθύνη του οικείου φορέα.**

6.3. Έννοια και δικαιούχοι της ειδικής άδειας των παρ. 1 και 2 του άρθρου 93 για όλη τη διάρκεια της αιρετής θητείας. Εφαρμογή της παρ. 8 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010

Κατά κανόνα, υπάλληλοι που λαμβάνουν **ειδική άδεια για όλη τη διάρκεια της θητείας τους** δεν μπορεί να ασκούν καθήκοντα που αναλαμβάνουν στο πλαίσιο της υπηρεσιακής τους κατάστασης ως δημόσιοι υπάλληλοι ούτε και με την τυχόν συγκατάθεσή τους⁷⁸.

Ωστόσο, οι δήμαρχοι, οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι και πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων (οι οποίοι έχουν επιλέξει την ειδική άδεια άνευ αποδοχών καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους) μπορούν, υπό την προϋπόθεση ότι δεν παρακωλύεται η πλήρης άσκηση των αιρετών τους καθηκόντων, να παρέχουν **εθελοντικά** τον απολύτως απαραίτητο σε ετήσια βάση αριθμό υπηρεσιών στην Υπηρεσία από την οποία προέρχονται, αποκλειστικά για λόγους διατήρησης της επαγγελματικής τους επάρκειας, όπως αυτή ορίζεται στις ειδικότερες διατάξεις της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας. Για την εκτέλεση της υπηρεσίας, εφαρμόζονται αποκλειστικά οι διατάξεις που προβλέπονται από το οργανικό δίκαιο του φορέα προς τον οποίο παρέχεται η υπηρεσία και που κατά τη διάρκεια αυτής ο αιρετός κωλύεται από την άσκηση λόγω των αιρετών του καθηκόντων⁷⁹.

Επιπλέον, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 92 του ν. 3852/2010⁸⁰, οι άμισθοι αντιδήμαρχοι, που ορίζονται σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 59 του ίδιου νόμου, δεν υπάγονται στο ρυθμιστικό πεδίο της παρ. 1 του άρθρου 93 του νόμου αυτού, περί υποχρεωτικής χορήγησης ειδικής άδειας για όλο το διάστημα άσκησης των αιρετών τους καθηκόντων. Συνεπώς, οι άμισθοι αντιδήμαρχοι ασκούν παράλληλα με τα αιρετά τους καθήκοντα και τα υπαλληλικά τους καθήκοντα.

⁷⁷ <http://www.ydmed.gov.gr/?p=4749>.

⁷⁸ Το υπ' αρ. πρ. 4985/09.02.2011 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών. βλ. γνωμοδότηση ΝΣΚ [204/2015](#) για υποχρεωτικότητα χορήγησης ειδικής άδειας από το ΤΕΕ σε αιρετό που είναι Νομικός Σύμβουλος του ΤΕΕ'.

⁷⁹ [Άρθρο 92](#), παρ. 2, εδ. β και γ του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 10 παρ. 5α του ν. 4674/2020 ([Α' 53](#)).

⁸⁰ [Άρθρο 92](#), παρ. 5 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 5β του άρθρου 10 του ν. 4674/2020 ([Α' 53](#)).

Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του ΝΣΚ [226/2017](#), η οποία έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό Εσωτερικών,⁸¹ **οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου δεν εμπίπτουν στην έννοια του υπαλλήλου που δικαιούται την ειδική άδεια που εκτείνεται καθ' όλη την διάρκεια της θητείας του**, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010. Του πεδίου εφαρμογής της γνωμοδότησης εξαιρούνται οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων, λόγω εφαρμογής των νεώτερων διατάξεων του άρθρου 48 του ν. 5027/2023 ([Α' 48](#)), και επομένως πρόεδροι δημοτικού συμβουλίου που εργάζονται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου μπορούν να λαμβάνουν την ειδική άδεια άνευ αποδοχών για όλη τη διάρκεια της θητείας τους.

Εν γένει, για τη χορήγηση της ειδικής άδειας των παρ. 1 και 2 του άρθρου 93 και του άρθρου 93Α του ν. 3852/ 2010 απαιτείται μόνο η κοινοποίηση:

- της δικαστικής πράξης επικύρωσης της εκλογής (τη δικαστική απόφαση του άρθρου 44 του ν. 3852/2010, ή του άρθρου 36 του ν. 4804/2021, [Α' 90](#)), για τους δημάρχους,
- του πρακτικού εκλογής, για τους προέδρους των δημοτικών συμβουλίων,
- της δημοσίευσης της απόφασης του δημάρχου περί ορισμού έμμισθων αντιδημάρχων⁸²,
- της δημοσίευσης της απόφασης εκλογής, για τους συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης⁸³,
- της απόφασης εκλογής, για τους προέδρους συνδέσμου, που ο πληθυσμός των μελών του συνολικά είναι άνω των 200.000 κατοίκων.

Ορθό είναι οι οικείες υπηρεσίες διοίκησης/προσωπικού του αιρετού να εκδίδουν διαπιστωτική πράξη καθορισμού της χρονικής περιόδου, κατά την οποία ο αιρετός θα τελεί σε ειδική άδεια από την υπηρεσία του.

⁸¹ Το υπ' αρ. πρ. 13641/23.04.2018 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών. Σύμφωνα με την εν λόγω γνωμοδότηση «για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1 άρθρου 93 του ν. 3852/2010, προκειμένου να ληφθεί η ειδική άδεια για την διευκόλυνση των καθηκόντων των σε αυτή αναφερομένων αιρετών, η οποία εκτείνεται καθ' όλη την διάρκεια της θητείας τους, στην έννοια των δημοσίων υπαλλήλων, των υπαλλήλων των ν.π.δ.δ., των υπαλλήλων κρατικών ν.π.ι.δ. και των δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και των υπαλλήλων των λοιπών ν.π.ι.δ. περιλαμβάνονται όλοι οι υπάλληλοι, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και αν υπηρετούν, με εξαίρεση αυτών που υπηρετούν με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου».

⁸² Βλ. την υπ' αρ. πρ. 809/ α.π. 85741/19.11.2021 (Α.Δ.Α.: [Ψ03Μ46ΜΤΛ6-1ΥΡ](#)) εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁸³ Βλ. την υπ' αρ. 1/ α.π. 661/7.1.2020 (Α.Δ.Α.: [Q82Μ46ΜΤΛ6-QΤ2](#)).

Η ειδική άδεια χορηγείται εκ του νόμου στα ανωτέρω πρόσωπα και η χορήγησή της δεν εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 51 του Υπαλληλικού Κώδικα, ώστε να απαιτείται γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου.⁸⁴

Συνεπώς, **υποχρεωτικά**, εκ του νόμου, **ανεξαρτήτως υποβολής ή μη σχετικής αίτησης**, ειδική άδεια για όλο το διάστημα της θητείας τους λαμβάνουν, τα ακόλουθα αιρετά πρόσωπα:

Πίνακας 7
Υποχρεωτική ειδική άδεια αιρετών για όλη τη διάρκεια της θητείας τους, ανεξαρτήτως υποβολή αίτησης
Δήμαρχοι όλων των δήμων ⁸⁵
Έμμισθοι αντιδήμαρχοι όλων των δήμων ⁸⁶

Τα ανωτέρω ισχύουν και για τον Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 93 και του άρθρου 93Α του ν.3852/2010, προκύπτει ότι **ειδική άδεια για όλο το διάστημα της θητείας τους** λαμβάνουν, **μόνο κατόπιν αίτησής τους**, τα ακόλουθα αιρετά πρόσωπα:

Πίνακας 8
Ειδική άδεια αιρετών για όλη τη διάρκεια της θητείας τους, μετά από υποβολή αίτησης
Δήμαρχοι ιατροί του Ε.Σ.Υ. σε δήμους κάτω των 5.000 κατοίκων
Έμμισθοι αντιδήμαρχοι ιατροί του Ε.Σ.Υ. σε δήμους κάτω των 5.000 κατοίκων
Πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων ανεξαρτήτως πληθυσμού
Πρόεδροι συνδέσμων με πληθυσμό μελών πάνω από 200.000 κατοίκους

Η χορήγηση της ειδικής άδειας κατά τη διάρκεια θητείας των αιρετών, μετά από αίτησή τους, σημαίνει υποβολή γραπτού σχετικού αιτήματος από τους δικαιούχους αιρετούς και υποχρέωση της αρμόδιας υπηρεσίας για τη χορήγησή της.

⁸⁴ Το υπ' αρ. πρ. 8406/14.03.2011 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁸⁵ Για τους δημάρχους ιατρούς του Ε.Σ.Υ. σε δήμους κάτω των 5.000 κατοίκων, βλ. πίνακα 8.

⁸⁶ Για τους αντιδημάρχους ιατρούς του Ε.Σ.Υ. σε δήμους κάτω των 5.000 κατοίκων, βλ. πίνακα 8.

Σύμφωνα με τη (δεύτερη) παρ. 8 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010, επιτρέπεται να συμμετέχουν στο πρόγραμμα εφημεριών του νοσοκομείου, πλην Αττικής και Θεσσαλονίκης, ή του κέντρου υγείας στο οποίο υπηρετούν δήμαρχοι, έμμισθοι αντιδήμαρχοι και πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων, σε περίπτωση που υπάρχει σχετική ανάγκη που βεβαιώνεται από το αρμόδιο όργανο διοίκησης. Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της ρύθμισης καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υγείας⁸⁷. Βάσει της ανωτέρω εξουσιοδοτικής διάταξης, έχει εκδοθεί η κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υγείας υπ' αρ. Υ10α/Γ.Π.68615/15.10.2013 ([Β' 2689](#), Α.Δ.Α.: [ΒΛΛ5Θ-7ΣΔ](#) και [ΒΙ6ΑΝ-Γ27](#)).

6.4. Δικαιούχοι της ειδικής άδειας των άρθρων 93 παρ. 5 και 93Α του ν. 3852/2010⁸⁸

Ειδική άδεια ενενήντα (90) ημερών, κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής, μετά από αίτησή τους, λαμβάνουν τα ακόλουθα αιρετά πρόσωπα που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα κατά τα ανωτέρω οριζόμενα στο υποκεφ. 6.2:

Πίνακας 9 Ειδική άδεια 90 ημερών <u>μετά από υποβολή αίτησης</u>
Πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων ανεξαρτήτως πληθυσμού
Πρόεδροι δημοτικών νομικών προσώπων (δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου)
Πρόεδροι συνδέσμων με πληθυσμό μελών κάτω από 200.000 κατοίκους που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα της παρ. 1 του άρθρου 93 και δεν είναι δήμαρχοι, έμμισθοι ⁸⁹ αντιδήμαρχοι, πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων που έχουν λάβει ειδική άδεια καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας
Μέλη Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου ΚΕΔΕ που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα της παρ. 1 του άρθρου 93 και δεν είναι δήμαρχοι, έμμισθοι αντιδήμαρχοι, πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων που έχουν λάβει ειδική άδεια καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας
Πρόεδροι Περιφερειακών Ενώσεων Δήμων που δεν είναι δήμαρχοι, έμμισθοι

⁸⁷ Προστέθηκε με το άρθρο 7 παρ. 10 του ν. 4071/2012 ([Α' 85](#)).

⁸⁸ Όπως η παρ. 5 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010, αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4674/2020 ([Α' 53](#)).

⁸⁹ Λόγω του γεγονότος οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι δεν υπάγονται στο ρυθμιστικό πεδίο της παρ. 1 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 92 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με την παρ. 5β του άρθρου 10 του ν. 4674/2020 ([Α' 53](#)), συνάγεται ότι πρόεδροι συνδέσμων με πληθυσμό μελών κάτω από 200.000 κατοίκους που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα της παρ. 1 του άρθρου 93 και είναι ταυτόχρονα έμμισθοι αντιδήμαρχοι, δικαιούνται την ειδική άδεια των 90 ημερών.

αντιδήμαρχοι, πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων που έχουν λάβει ειδική άδεια καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας

Ειδικά για τους **πρόεδρους των δημοτικών συμβουλίων** διευκρινίζονται τα εξής:

α) εάν πρόεδρος λάμβανε έως την έναρξη ισχύος του ν. 5027/2023 την ειδική άδεια για όλη τη διάρκεια της θητείας του και δεν υποβάλει μετά την έναρξη ισχύος του νόμου αίτημα για να λάβει την ειδική άδεια των 90 ημερών, τότε συνεχίζει να λαμβάνει την ειδική άδεια άνευ αποδοχών καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του και διατηρεί το δικαίωμα επιλογής μεταξύ αντιμισθίας και αποδοχών της θέσης του.

β) εάν πρόεδρος λάμβανε έως την έναρξη ισχύος του ν. 5027/2023 την ειδική άδεια για όλη τη διάρκεια της θητείας του και αιτηθεί μετά την έναρξη ισχύος του ν. 5027/2023 να λάβει την ειδική άδεια των 90 ημερών κατ' έτος (το οποίο έτος υπολογίζεται από 1η Σεπτεμβρίου μέχρι 31 Αυγούστου του επόμενου έτους, όπως θα αναπτυχθεί κατωτέρω), τότε, λόγω του υπολειπόμενου χρόνου των 6 μηνών (2 Μαρτίου 2023⁹⁰ μέχρι 31 Αυγούστου 2023) δικαιούται ειδική άδεια μέχρι 45 μέρες.

γ) εάν πρόεδρος δημοτικού συμβουλίου λάμβανε έως την έναρξη ισχύος του ν. 5027/2023 την ειδική άδεια των 90 ημερών και δεν υποβάλει αίτημα για να λάβει την ειδική άδεια άνευ αποδοχών καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του, σύμφωνα με το άρθρο 48 του ν. 5027/2023, τότε συνεχίζει να λαμβάνει την υπολειπόμενη ειδική άδεια των 90 ημερών και σωρευτικά την αντιμισθία του αιρετού του αξιώματος και τις αποδοχές της θέσης του, μειούμενες, όπως θα αναπτυχθεί κατωτέρω.

Ειδική άδεια εξήντα (60) ημερών, κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής, μετά από αίτησή τους, λαμβάνουν τα ακόλουθα αιρετά πρόσωπα, που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα κατά τα ανωτέρω:

Πίνακας 10
Ειδική άδεια 60 ημερών μετά από υποβολή αίτησης

Πρόεδροι συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων άνω των 2.000 κατοίκων⁹¹

⁹⁰ Ημερομηνία δημοσίευσης του ν. 5027/ 2023 (Α' 48).

⁹¹ Σχετ. η με αρ. 28549/16.04.2019 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών «Πρωτοβάθμιοι και Δευτεροβάθμιοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Χώρας με το Ν. 3852/2010» (Β' 1327) και η αρ. 32237/25.04.2019 όμοια απόφαση τροποποίησής της (Β' 1487). Βλ. [άρθρο 93](#) παρ. 5, εδ. δ' του ν. 3852/2010 «Πρόεδροι συμβουλίων κοινοτήτων, οι οποίες προ της έναρξης ισχύος του ν. 4555/2018 (Α' 133) αποτελούσαν δημοτικές κοινότητες λαμβάνουν ειδική άδεια εξήντα (60) ημερών».

Πίνακας 11
Ειδική άδεια 30 ημερών μετά από υποβολή αίτησης

Πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων έως 300 κατοίκους και πρόεδροι συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων από 301 έως και 2.000 κατοίκους⁹²

Η ειδική άδεια των ενενήντα (90), εξήντα (60) και τριάντα (30) ημερών **μπορεί να χορηγείται και τμηματικά σε εργάσιμες ημέρες και ώρες**, μετά από σχετική αίτηση του αιρετού. Η άδεια αυτή χορηγείται υποχρεωτικά από την υπηρεσία του αιρετού και το χρονικό διάστημα χρήσης της θεωρείται πραγματικός χρόνος υπηρεσίας για όλα τα υπαλληλικά, εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα που απορρέουν.⁹³

Από τη δημοτική περίοδο που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 2024 η έννοια του «έτους» για τη λήψη των ανωτέρω αδειών ταυτίζεται με αυτή του ημερολογιακού έτους. Σημειώνεται ότι μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2023, **το «έτος» για τη χορήγηση των αδειών 90, 60 ή 30 ημερών δεν λογίζεται ημερολογιακά, αλλά ως έτος αντίστοιχο της δημοτικής περιόδου, δηλαδή από την 1^η Σεπτεμβρίου μέχρι την 31^η Αυγούστου του επόμενου ημερολογιακού έτους.**⁹⁴ Στις περιπτώσεις που ο χρόνος θητείας των αιρετών δεν ταυτίζεται με το έτος της δημοτικής περιόδου, αλλά είναι μικρότερος αυτού, τότε οι ενενήντα (90), εξήντα (60)⁹⁵ ή τριάντα (30) ημέρες ειδικής άδειας χορηγούνται αναλογικά του χρόνου της θητείας των ως άνω αιρετών. Ως εκ τούτου, η αναλογούσα άδεια από 1^η Σεπτεμβρίου 2023 έως και 31^η Δεκεμβρίου 2023:

- α) για όσους λαμβάνουν 90 ημέρες είναι 30 ημέρες,
- β) για όσους λαμβάνουν 60 ημέρες είναι 20 ημέρες και
- γ) για όσους λαμβάνουν 30 ημέρες είναι 10 ημέρες.

Σημειώνεται ότι, ειδικά για την ενάσκηση του δικαιώματος λήψης ειδικής άδειας από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Κ.Ε.Δ.Ε., των προέδρων των Π.Ε.Δ., καθώς και των προέδρων των συνδέσμων δήμων, ο υπολογισμός του χρονικού διαστήματος του «έτους» εκκινεί με την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκλογής- τοποθέτησής τους⁹⁶.

Στις διατάξεις αυτές **δεν υφίσταται πρόβλεψη για σώρευση των ημερών ειδικής άδειας που δικαιούται υπάλληλος**, σε φορείς που προσδιορίζονται κατά τα ανωτέρω, όταν

⁹² Βλ. προηγούμενη υποσημείωση.

⁹³ Το υπ' αρ. πρ. 37613/10.10.2012 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁹⁴ Το υπ' αρ. πρ. 33905/09.09.2014 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών (Α.Δ.Α.: [7Α89Ν-Π6Ρ](#)).

⁹⁵ Το υπ' αρ. πρ. 21448/30.06.2016 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁹⁶ Σχ. η αρ. πρ. 8177/04.02.2020 εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών (Α.Δ.Α.: [6Ψ8Η46ΜΤΛ6-Σ530](#)).

είναι πρόεδρος σε δύο νομικά πρόσωπα του δήμου. Επομένως, ο υπάλληλος αυτός δικαιούται τη λήψη **μόνο 90** ημερών, αντίστοιχα, ειδικής άδειας από την υπηρεσία του για την άσκηση και των δύο αξιωμάτων.⁹⁷

Η ειδική άδεια της παρ. 5 του άρθρου 93 και του άρθρου 93Α του ν. 3852/2010 χορηγείται στα ανωτέρω αναφερόμενα αιρετά πρόσωπα που έχουν υπαλληλική ιδιότητα, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας κι αν υπηρετούν, συμπεριλαμβανομένων αυτών που υπηρετούν με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.

Ειδικά, όσο αφορά στην περίπτωση συμβασιούχων ορισμένου χρόνου, σύμφωνα με την γνωμοδότηση του ΝΣΚ [226/2017](#), βάσει του τότε ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου, ο συνολικός χρόνος της ειδικής άδειας οριζόταν σε 60 ημέρες και μέχρι 30 ημέρες, αντίστοιχα, κατά περίπτωση, πλην η κρίση της υπηρεσίας, προκειμένου να χορηγήσει την άδεια, πρέπει να στηρίζεται στα επιμέρους στοιχεία της σύμβασης, ιδίως δε στο χρόνο αυτής, σε συνδυασμό με την συμβατικώς σκοπούμενη κάλυψη των αναγκών της υπηρεσίας και στην αρχή της αναλογικότητας.⁹⁸ Συνεπώς, **εναπόκειται στην υπηρεσία του αιρετού να κρίνει τον ανώτατο αριθμό χορηγούμενων ημερών άδειας**. Στην κρίση της αυτή η υπηρεσία οφείλει να λάβει υπόψη και να σταθμίσει: α) την ανάγκη εύρυθμης λειτουργίας της (δεδομένου και του γεγονότος ότι η στελέχωση δημόσιας υπηρεσίας με προσωπικό ορισμένου χρόνου, προβλέπεται από το άρθρο 103 του Συντάγματος κατ' εξαίρεση μόνο για την κάλυψη απρόβλεπτων και επειγουσών αναγκών), β) τα ειδικότερα στοιχεία της σύμβασης (ιδίως το χρόνο αυτής) και γ) το δικαίωμα του αιρετού στην ειδική άδεια.

Του πεδίου εφαρμογής της γνωμοδότησης εξαιρούνται οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων, λόγω εφαρμογής των νεώτερων διατάξεων του άρθρου 48 του ν. 5027/ 2023, και επομένως πρόεδροι δημοτικού συμβουλίου ορισμένου χρόνου μπορούν να λαμβάνουν την ειδική άδεια των ενενήντα (90) ημερών κατ' έτος, χωρίς αιτιολόγηση από την υπηρεσία τους.

⁹⁷ Το υπ' αρ. 46788/2013/20.01.2014 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁹⁸ Γνωμοδότηση ΝΣΚ [226/2017](#).

6.5. Δικαιούχοι αδειάς για συμμετοχή σε συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου και των διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων⁹⁹

Οι δημοτικοί σύμβουλοι και τα μέλη διοικητικών συμβουλίων των δημοτικών νομικών προσώπων που είναι υπάλληλοι του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα έχουν δικαίωμα να απουσιάσουν από την εργασία τους την **ημέρα** της συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου ή την **ημέρα** συνεδρίασης των διοικητικών συμβουλίων των δημοτικών νομικών προσώπων¹⁰⁰, ανεξάρτητα από το αν διεξάγονται σε εργάσιμες ώρες και ημέρες.

Πίνακας 12
Αιρετοί που δικαιούνται αδειάς για συμμετοχή στις συνεδριάσεις
Δημοτικοί σύμβουλοι κατά τη συνεδρίαση δημοτικού συμβουλίου
Μέλη διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων κατά τη συνεδρίαση του οικείου συμβουλίου

Τα ανωτέρω πρόσωπα, εφόσον υπηρετούν ή κατοικούν σε δημοτικές κοινότητες που εκτείνονται στην περιφέρεια ενός νησιού¹⁰¹, δικαιούνται να απουσιάζουν από την εργασία τους για τον ίδιο λόγο επί δύο (2) ημέρες, περιλαμβανομένης της ημέρας συνεδρίασης του οικείου δημοτικού ή διοικητικού συμβουλίου.

6.6. Δικαιούχοι αδειάς για συμμετοχή σε συνεδριάσεις επιτροπών του δήμου και λοιπών συλλογικών οργάνων

Επιπλέον, δικαίωμα απουσίας από την εργασία τους έχουν οι δημοτικοί σύμβουλοι την ημέρα συνεδρίασης των επιτροπών του δήμου, καθώς και τα μέλη των ακόλουθων συλλογικών οργάνων¹⁰², οι οποίοι είναι υπάλληλοι του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα και **με την προϋπόθεση ότι η συνεδρίαση διεξάγεται σε εργάσιμες ώρες και ημέρες.**

⁹⁹ [Άρθρο 93](#), παρ. 5 του ν. 3852/ 2010 , όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4674/2020 ([Α' 53](#)), σε συνδυασμό με την παρ. 8 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010.

¹⁰⁰ [Άρθρο 93](#) παρ. 5 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4674/2020 ([Α' 53](#)).

¹⁰¹ Οι Δημοτικές Κοινότητες είναι οι ακόλουθες: Δήμος Θήρας (Κοινότητα Θηρασίας), Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων (Κοινότητες Ερεϊκούσσης, Μαθρακίου, Ωθωνών), Δήμος Κυθήρων (Κοινότητα Αντικυθήρων), Δήμος Λευκάδας (Κοινότητα Καλάμου και Καστού) και Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων (Κοινότητες Δονούσης, Ηρακλείας, Κουφονησίων και Σχοινούσσης).

¹⁰² [Άρθρο 93](#), παρ. 8 του ν. 3852/2010, όπως προστέθηκε με το άρθρο 7 παρ. 3 του ν. 4071/2012 ([Α' 85](#)).

Πίνακας 13 Αιρετοί που δικαιούνται άδεια για συμμετοχή στις συνεδριάσεις
Δημοτικοί σύμβουλοι σε συνεδρίαση δημοτικού συμβουλίου
Δημοτικοί σύμβουλοι σε επιτροπές δήμου
Μέλη εκτελεστικής επιτροπής και εποπτικού συμβουλίου Κ.Ε.Δ.Ε.
Μέλη διοικητικού συμβουλίου, εκτελεστικών επιτροπών και εποπτικών συμβουλίων των Π.Ε.Δ.
Μέλη Εκτελεστικής Επιτροπής Συνδέσμων με πληθυσμό άνω των 200.000 κατοίκων

Για την εφαρμογή αυτής της διάταξης, κρίσιμος είναι ο χρόνος διεξαγωγής της συνεδρίασης των επιτροπών του δήμου και των ανωτέρω συλλογικών οργάνων. **Εάν ο χρόνος αυτός εμπίπτει στο ωράριο εργασίας του υπαλλήλου - αιρετού, τότε αυτός απουσιάζει όλη την ημέρα από την εργασία του.** Εάν, όμως, η συνεδρίαση είναι σε χρόνο διάφορο από το ωράριο εργασίας του υπαλλήλου-αιρετού, (λ.χ. αυτός έχει πρωινή βάρδια και η συνεδρίαση είναι το απόγευμα), τότε αυτός δεν εμπίπτει στις ανωτέρω διατάξεις.

Σημειώνεται ότι η άδεια, τόσο της παρ. 5 όσο και της παρ. 8 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010, χορηγείται από την υπηρεσία του αιρετού (δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα) μετά πλήρων αποδοχών.

Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ή της αντίστοιχης επιτροπής του δήμου ή του διοικητικού συμβουλίου του δημοτικού νομικού προσώπου χορηγεί στα οικεία μέλη βεβαίωση συμμετοχής στη συνεδρίαση, για την υπηρεσία ή τον εργοδότη.

Τα ίδια ισχύουν και για τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής και του εποπτικού συμβουλίου της Κ.Ε.Δ.Ε., του διοικητικού συμβουλίου, των εκτελεστικών επιτροπών και των εποπτικών συμβουλίων των Π.Ε.Δ., καθώς επίσης της Εκτελεστικής Επιτροπής συνδέσμων με πληθυσμό άνω των 200.000 κατοίκων.

Η παρ. 8 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 έχει, καταρχάς, εφαρμογή και στο προσωπικό με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου. Ωστόσο, η στελέχωση των υπηρεσιών με προσωπικό ορισμένου χρόνου γίνεται μόνο κατ' εξαίρεση, για την κάλυψη επειγουσών και απρόβλεπτων αναγκών. Στο πλαίσιο αυτό για τη χορήγησή της άδειας απουσίας, η αρμόδια υπηρεσία κρίνει κατά περίπτωση. Κατά το σχηματισμό της κρίσης της η υπηρεσία οφείλει να σταθμίζει αφενός

το δικαίωμα του αιρετού να ασκεί απρόσκοπτα τα καθήκοντά του, αφετέρου την ανάγκη ομαλής λειτουργίας της υπηρεσίας και εκτέλεσης της εργασίας που ανέλαβε ο συμβασιούχος αιρετός για ορισμένο χρόνο.

Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι ως **επιτροπές δήμων**, κατά τα ανωτέρω προβλεπόμενα, νοούνται οι επιτροπές των δήμων που: **α)** συστήνονται εκ του νόμου, ή συγκροτούνται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και στις οποίες **β)** οι δημοτικοί σύμβουλοι συμμετέχουν ως **μέλη**. Συνεπώς, η ανωτέρω διάταξη αφορά την **Εκτελεστική Επιτροπή** (άρθρο 62), την **Οικονομική Επιτροπή** (άρθρο 72), την **Επιτροπή Ποιότητας Ζωής** (άρθρο 73), τις **Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου** (άρθρο 70), την **Επιτροπή Ισότητας** (άρθρο 70Α), το **Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων** (άρθρο 79) του ν. 3852/2010 ([Α' 87](#))¹⁰³.

Στις Επιτροπές των δήμων κατά την παρ. 8 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 **δεν περιλαμβάνεται η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης**. Τούτο διότι παρά το γεγονός ότι η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης αποτελεί επιτροπή του δήμου, οι δημοτικοί σύμβουλοι με την ιδιότητα των επικεφαλής παρατάξεων ή οι έμμισθοι αντιδήμαρχοι **συμμετέχουν** στην ανωτέρω επιτροπή, **χωρίς να είναι μέλη αυτής**.

Ειδικότερα δε, όσον αφορά τους **άμισθους αντιδημάρχους** και τη συμμετοχή τους με την ιδιότητα του Αντιδημάρχου στην **Εκτελεστική επιτροπή του δήμου, ως μέλη, και στην Επιτροπή Ισότητας ως πρόεδροι**, επισημαίνουμε τα ακόλουθα:

Οι άμισθοι αντιδήμαρχοι παρά το γεγονός ότι συμμετέχουν στην Εκτελεστική Επιτροπή του δήμου, αποκλειστικά, εκ της ιδιότητάς τους ως αντιδήμαρχοι, δικαιούνται την άδεια της παρ. 8 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010, καθώς η ανωτέρω ιδιότητα δεν αναιρεί την πρωτογενή ιδιότητα του δημοτικού συμβούλου. Επιπλέον, η ανωτέρω άδεια κρίνεται επιβεβλημένη και για λόγους ισότητας με τους έμμισθους αντιδημάρχους, οι οποίοι κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής δικαιούνται ειδικής άδειας ούτως ή άλλως, λόγω της ένταξής τους στο ρυθμιστικό πεδίο της παρ. 1 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010. Τα ανωτέρω ισχύουν, αντίστοιχα, και για άμισθο αντιδήμαρχο που ορίζεται από τον δήμαρχο ως πρόεδρος στην Επιτροπή Ισότητας του άρθρου 70Α του ν. 3852/2010.

¹⁰³ Σχετ. το υπ' αρ. πρ. 26672/30.04.2020 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.

6.7. Δικαιώματα μετάθεσης και απόσπασης αιρετών

Δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι ν.π.δ.δ. ή υπάλληλοι κρατικών ν.π.ι.δ. και δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και εάν υπηρετούν, εκλεγόμενοι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, καθώς και πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων, πρόεδροι συμβουλίων και σύμβουλοι δημοτικών κοινοτήτων, διαρκούσης της θητείας τους, δεν μετατίθενται ούτε αποσπώνται εκτός των διοικητικών ορίων του δήμου στον οποίο έχουν εκλεγεί. Οι υπάλληλοι αυτοί, εφόσον υπηρετούν στα διοικητικά όρια άλλου δήμου μετά από αίτησή τους μετατίθενται ή αποσπώνται εκεί όπου έχουν εκλεγεί. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει αντίστοιχη υπηρεσία ή θέση, μετατίθενται ή αποσπώνται στην πλησιέστερη υπηρεσία προς το δήμο όπου εξελέγησαν. Για τους υπηρετούντες σε παραμεθόριες περιοχές που έχουν δέσμευση παραμονής στην υπηρεσία τους, η παρούσα διάταξη έχει ισχύ μόνο για μετάθεση ή απόσπαση αποκλειστικά σε άλλη παραμεθόρια περιοχή.¹⁰⁴

Διευκρινίσεις σχετικά με την εφαρμογή της διάταξης της παρ. 7 του [άρθρου 93](#) του ν. 3852/2010 έχουν δοθεί με τις υπ' αρ. 37/ απ. οικ. 21097/ 28.05.2012 (Α.Δ.Α.: [B498N-BΦΘ](#)) και 49/απ οικ. 44512/ 24.10.2011 (Α.Δ.Α.: [45OHN-IOZ](#)) εγκύκλιες οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών.

Ειδικότερα, στην περίπτωση δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων φορέων του δημοσίου τομέα που υπηρετούν στα διοικητικά όρια άλλου δήμου, μετά από αίτησή τους μετατίθενται σε **περιφερειακή υπηρεσία του φορέα τους, όπου έχουν εκλεγεί**. Όταν δεν υπάρχει περιφερειακή υπηρεσία του φορέα τους, αποσπώνται **σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες, ν.π.δ.δ., καθώς και σε ΟΤΑ α' και β' βαθμού, με εξαίρεση το δήμο, όπου έχουν εκλεγεί**. Η διάρκεια των εν λόγω αποσπάσεων, οι οποίες καθίστανται **υποχρεωτικές τόσο για το φορέα προέλευσης όσο και για το φορέα υποδοχής**, αφορά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι υπάλληλοι ασκούν τα καθήκοντά τους ως αιρετοί. Με την ολοκλήρωση της θητείας τους, λήγει αυτοδίκαια η απόσπασή τους και υποχρεούνται να επιστρέψουν άμεσα στην οργανική τους

¹⁰⁴ Αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 7 παρ. 2 του ν. 4071/2012 ([Α' 85](#)) και το άρθρο 37 του ν. 4795/2021 ([Α' 62](#)) Συναφής με το θέμα είναι η γνωμοδότηση ΝΣΚ [62/2015](#).

θέση. Επισημαίνεται ότι η μισθοδοσία των υπαλλήλων που είναι αποσπασμένοι με τις διατάξεις του άρθρου 93, παρ. 7 του ν. 3852/2010, βαρύνει τον φορέα υποδοχής¹⁰⁵.

Σύμφωνα με την παρ. 9 άρθρου 58 του ν. 3966/2011 (Α' 118), οι διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 δεν εφαρμόζονται για τους εκπαιδευτικούς που προσλαμβάνονται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Αντιθέτως, σύμφωνα με την παρ. 12 του άρθρου 156 του ν. 4798/2021 ([Α' 68](#)) οι διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 εφαρμόζονται και στους δικαστικούς υπαλλήλους. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 14 ν. 4609/2019 ([Α' 67](#)) οι διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 εφαρμόζεται και στο στρατιωτικό προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων.

Τέλος, οι διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010, περί αποσπάσεων και μετατάξεων αιρετών, δεν έχουν εφαρμογή στο προσωπικό ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (Ι.Δ.Ο.Χ.) αλλά μόνο στο τακτικό προσωπικό, δηλαδή στο μόνιμο και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (Ι.Δ.Α.Χ.).

¹⁰⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 105 του ν. 5003/2022 ([Α' 230](#)) η μισθοδοσία υπαλλήλων φορέων εκτός γενικής κυβέρνησης κατά τη διάρκεια της απόσπασής τους βαρύνει τον φορέα προέλευσης.

Παράρτημα: Παράθεση ισχύουσας νομοθεσίας

Άρθρο 92 «Αντιμισθία αιρετών» του ν. 3852/ 2010 (Α' 87)

1. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι και οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων λαμβάνουν αντιμισθία, η οποία καταβάλλεται από το δήμο.¹⁰⁶

~~2. Η Αντιμισθία των δημάρχων σε δήμους με πληθυσμό άνω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων είναι ισόποση με το σύνολο των πάσης φύσεως αποδοχών του Συντονιστή Υπουργείου, των δημάρχων των δήμων με πληθυσμό από είκοσι χιλιάδες (20.000) έως εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους είναι ισόποση με το ογδόντα τοις εκατό (80%) των ανωτέρω αποδοχών και των δημάρχων των δήμων με πληθυσμό κάτω των είκοσι χιλιάδων (20.000) κατοίκων είναι ισόποση με το εξήντα τοις εκατό (60%) των ανωτέρω αποδοχών.¹⁰⁷~~

Υπό την προϋπόθεση ότι δεν παρακωλύεται η πλήρης άσκηση των αιρετών τους καθηκόντων, δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι και πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων μπορούν να παρέχουν εθελοντικά τον απολύτως απαραίτητο σε ετήσια βάση αριθμό υπηρεσιών στην Υπηρεσία από την οποία προέρχονται, αποκλειστικά για λόγους διατήρησης της επαγγελματικής τους επάρκειας, όπως αυτή ορίζεται στις ειδικότερες διατάξεις της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας. Για την εκτέλεση της υπηρεσίας εφαρμόζονται αποκλειστικά οι διατάξεις που προβλέπονται από το οργανικό δίκαιο του Φορέα προς τον οποίο παρέχεται η υπηρεσία και κατά τη διάρκεια αυτής ο αιρετός κωλύεται από την άσκηση των καθηκόντων του.¹⁰⁸

~~3. Οι αντιδήμαρχοι λαμβάνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) της αντιμισθίας που αναλογεί στο δήμαρχο, ενώ οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων λαμβάνουν το σαράντα τοις εκατό (40%) αυτής.¹⁰⁹~~

4. Η αντιμισθία που δικαιούνται τα αιρετά όργανα των δήμων, τα οποία χαρακτηρίζονται ως Άτομα με Αναπηρίες, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, προσαυξάνεται κατά είκοσι τοις εκατό (20%).

¹⁰⁶ Άρθρο 33 παρ. 1 ν. 4483/2017 ([Α' 107](#)). Η παρ. 1 του [άρθρου 92](#) του ν. 3852/2010, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 3, περ. ε' του ν. 4051/ 2012 ([Α' 40](#)) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 της από 31.12.2012 Π.Ν.Π. ([Α' 256](#)), που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4147/2013 ([Α' 98](#)).

¹⁰⁷ Η διάταξη θεωρείται κατηργημένη μετά την ισχύ του άρθρου 22, παρ. 2 του ν. 4354/2015 ([Α' 176](#)), όπως αναριθμήθηκε με την παρ.3, του άρθρου δεύτερο του ν. 4405/2016 ([Α' 129](#)).

¹⁰⁸ Τα δύο τελευταία εδάφια της παρ.2 προστέθηκαν με το άρθρο 10 παρ.5^α του ν. 4674/2020 ([Α' 53](#)).

¹⁰⁹ Η διάταξη θεωρείται κατηργημένη μετά την ισχύ του άρθρου 22, παρ. 2 του ν. 4354/2015 ([Α' 176](#)), όπως αναριθμήθηκε με την παρ.3, του άρθρου δεύτερο του ν. 4405/2016 ([Α' 129](#)).

5. Τα αιρετά όργανα της παραγράφου 1 του άρθρου 93, στα οποία χορηγείται η ειδική άδεια του ίδιου άρθρου για όλο το διάστημα της θητείας τους είτε υποχρεωτικά είτε κατόπιν αίτησης, καθώς και οι πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων κάτω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων, έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν είτε τις πλήρεις αποδοχές της οργανικής θέσης τους είτε την αντιμισθία του παρόντος άρθρου. Οι αντιδήμαρχοι που ορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 59 του παρόντος, δεν υπάγονται στο ρυθμιστικό πεδίο της παραγράφου 1 του άρθρου 93.¹¹⁰ ~~Τα αιρετά όργανα της ίδιας παραγράφου που δεν δικαιούνται αντιμισθίας λαμβάνουν τις πλήρεις αποδοχές της οργανικής τους θέσης.~~¹¹¹ Σε κάθε περίπτωση οι κατά τα ανωτέρω δαπάνες, καθώς και οι ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη όπου αυτές προβλέπονται, βαρύνουν τον προϋπολογισμό του οικείου ΟΤΑ. Τα προαναφερθέντα αιρετά όργανα, εφόσον πρόκειται περί συνταξιούχων, έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν είτε την αντιμισθία του παρόντος άρθρου είτε να παραιτηθούν αυτής.¹¹²

Η ενάσκηση του δικαιώματος επιλογής λαμβάνει χώρα εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα ημερών από την ανάληψη των καθηκόντων τους ως αιρετών, με δήλωση τους στο δήμο και στο φορέα της οργανικής τους θέσης. Για την τρέχουσα δημοτική περίοδο, η ενάσκηση του δικαιώματος επιλογής λαμβάνει χώρα εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι ημερών από της δημοσιεύσεως του παρόντος νόμου. Παρελθούσης άπρακτης της προθεσμίας, διακόπτεται η καταβολή των αποδοχών της οργανικής τους θέσης.¹¹³

6. Αν οι δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι και πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων έχουν τεθεί σε αργία, την αντιμισθία τους λαμβάνουν οι αναπληρωτές τους. Αν ο αναπληρωτής είναι αντιδήμαρχος λαμβάνει Αντιμισθία από ένα μόνο αξίωμα.

7. Δήμαρχοι που απουσιάζουν δικαιολογημένα, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, λαμβάνουν το ήμισυ (1/2) της Αντιμισθίας. Το υπόλοιπο ήμισυ (1/2) καταβάλλεται στον αντίστοιχο αναπληρωτή. Αν απουσιάζει αντιδήμαρχος για το ίδιο χρονικό διάστημα, λαμβάνει το ήμισυ (1/2) της Αντιμισθίας που δικαιούται.

8. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, καθώς και οι πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων και οι σύμβουλοι που έχουν περισσότερα από ένα αξιώματα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, λαμβάνουν τις απολαβές

¹¹⁰ Το πρώτο εδάφιο της παρ. 5 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 5β του ν. 4674/2020 ([Α' 53](#)).

¹¹¹ Καταργήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 33 παρ.2 του ν. 4483/2017 ([Α' 107](#)).

¹¹² Το εδάφιο τροποποιήθηκε ως άνω με το άρθρο 2 παρ. 1 ν. 4147/2013 ([Α' 98](#)).

¹¹³ Η παρ. 5 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 3 της από 31.12.2012 Π.Ν.Π. ([Α' 256](#)), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4147/2013 ([Α' 98](#)).

μόνο από ένα αξίωμα. Οι ανωτέρω επιλέγουν τις απολαβές που λαμβάνουν από κάθε αξίωμα με υπεύθυνη δήλωση που υποβάλλεται και στους δύο φορείς.

9. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, πλην αυτών που λαμβάνουν αντιμισθία, δικαιούνται αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου και μέχρι τέσσερις (4) συνεδριάσεις τον μήνα. Το ύψος της αποζημίωσης αυτής, για κάθε συνεδρίαση, δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που αντιστοιχεί στο 1,3% της αντιμισθίας του Δημάρχου Αθηναίων και βαρύνει τον προϋπολογισμό του οικείου Ο.Τ.Α.. Ειδικότερα, στους δημοτικούς συμβούλους που εκλέγονται στους Δήμους των εκλογικών περιφερειών Α', Β1, Β2 και Β3 Αθηνών, Α' και Β' Πειραιά και Α' Θεσσαλονίκης, καθώς και στους δημοτικούς συμβούλους, των οποίων η κατοικία απέχει λιγότερο από 10 χλμ. από τη δημοτική κοινότητα που φιλοξενεί την έδρα του Δήμου, καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που αντιστοιχεί στο 70% του 1,3% της αντιμισθίας του Δημάρχου Αθηναίων και βαρύνει τον προϋπολογισμό του οικείου Ο.Τ.Α.. Κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών.¹¹⁴

10. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου ως προς την αποζημίωσή τους ανά συνεδρίαση, καθώς και οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι και οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων ως προς την αντιμισθία τους έχουν τη δυνατότητα άρνησης λήψης αυτής ή παραχώρηση αυτής προς οποιονδήποτε κοινωνικό σκοπό. Η άρνηση ή η παραχώρηση γνωστοποιούνται με σχετική αίτηση του αιρετού προς την οικονομική υπηρεσία του οικείου δήμου.¹¹⁵

¹¹⁴ Άρθρο 119 του ν. 5003/ 2022 (Α' 230). Η παρ. 9 είχε προστεθεί με το άρθρο 33 παρ. 3 του ν. 4483/2017 (Α' 107).

¹¹⁵ Προστέθηκε με το άρθρο 33 παρ. 3 του ν. 4483/2017 (Α' 107).

Άρθρο 93 «Ειδική άδεια κατά τη διάρκεια της θητείας των αιρετών του δήμου που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα» του ν. 3852/ 2010 (Α' 87)

1. Στους δημάρχους, αντιδημάρχους όλων των δήμων, στους προέδρους δημοτικών συμβουλίων των δήμων με πληθυσμό άνω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων, καθώς και στους προέδρους συνδέσμων, των οποίων ο πληθυσμός των μελών του συνολικά είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) κατοίκων που είναι δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι Ν.Π.Δ.Δ. ή υπάλληλοι κρατικών Ν.Π.Ι.Δ. και δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και σε εκείνους που είναι υπάλληλοι λοιπών Ν.Π.Ι.Δ., χορηγείται άδεια άνευ αποδοχών για όλο το διάστημα της θητείας τους. Οι ανωτέρω ρυθμίσεις εφαρμόζονται και στον συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης.¹¹⁶
2. Την ειδική άδεια του παρόντος άρθρου λαμβάνουν υποχρεωτικά τα ανωτέρω πρόσωπα ανεξαρτήτως υποβολής σχετικής αίτησης εκτός των δημάρχων και αντιδημάρχων, οι οποίοι είναι ιατροί του Ε.Σ.Υ. σε δήμους κάτω των πέντε χιλιάδων κατοίκων, καθώς και των προέδρων δημοτικών συμβουλίων όλων των δήμων και των προέδρων συνδέσμων.¹¹⁷ Το χρονικό διάστημα χρήσης της θεωρείται πραγματικός χρόνος υπηρεσίας για όλα τα υπαλληλικά, εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα που απορρέουν. Τα ανωτέρω πρόσωπα στην περίπτωση που δεν λάβουν την ειδική άδεια κατά τα ανωτέρω, επιλέγουν είτε την αντιμισθία είτε το μισθό της θέσης τους,¹¹⁸ εκτός των Δημάρχων σε δήμους κάτω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων που είναι ιατροί του ΕΣΥ και ασκούν το ιατρικό επάγγελμα σε δυσπρόσιτα ιατρεία, όπως ορίζονται από το ν. 3868/ 2010.¹¹⁹
3. Οι εισφορές επί των αποδοχών της θέσης των αιρετών της παραγράφου 1 που αντιστοιχούν στον ασφαλισμένο αιρετό, βαρύνουν τον προϋπολογισμό του οικείου δήμου, ενώ οι τυχόν εισφορές που αντιστοιχούν στον εργοδότη βαρύνουν τον προϋπολογισμό του φορέα από τον οποίο προέρχεται. Για τους υπαλλήλους των λοιπών Ν.Π.Ι.Δ. το σύνολο των εισφορών τους βαρύνει τον προϋπολογισμό του οικείου δήμου.
4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζεται, η διαδικασία καταβολής των εισφορών, επί των αποδοχών της οργανικής θέσης, στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς.
5. Στους προέδρους των δημοτικών συμβουλίων που δεν εμπίπτουν στην περίπτωση της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου, στους προέδρους των δημοτικών νομικών προσώπων και στους προέδρους των συνδέσμων δήμων που είναι δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι Ν.Π.Δ.Δ. ή υπάλληλοι κρατικών Ν.Π.Ι.Δ. και δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα

¹¹⁶ Άρθρο 7 παρ. 8 του ν. 4071/2012 (Α' 85).

¹¹⁷ Προστέθηκε με την παρ. 1 άρθρου 58 του ν. 3966/2011 (Α' 118).

¹¹⁸ Προστέθηκε με την παρ. 1 άρθρου 58 του ν. 3966/2011 (Α' 118).

¹¹⁹ Προστέθηκε με το άρθρο 66, παρ. 20 του ν. 3984/ 2011 (Α' 150).

ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και σε εκείνους που είναι υπάλληλοι λοιπών Ν.Π.Ι.Δ., χορηγείται από την υπηρεσία της οργανικής τους θέσης ειδική άδεια ενενήντα (90) ημερών. Στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος που έχουν την ιδιότητα της παραγράφου 1 χορηγείται από την υπηρεσία της οργανικής τους θέσης ειδική άδεια ενενήντα (90) ημερών κατ' έτος επιπλέον της κανονικής και με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι δεν είναι δήμαρχοι ή αντιδήμαρχοι ή πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων. Με τις ίδιες προϋποθέσεις χορηγείται ειδική άδεια μέχρι ενενήντα (90) εργάσιμες ημέρες ετησίως, επιπλέον της κανονικής τους άδειας, στους προέδρους των Περιφερειακών Ενώσεων Δήμων, καθώς και στους προέδρους των συνδέσμων δήμων. Πρόεδροι συμβουλίων κοινοτήτων, οι οποίες προ της έναρξης ισχύος του ν. 4555/2018 (Α' 133) αποτελούσαν δημοτικές κοινότητες λαμβάνουν ειδική άδεια εξήντα (60) ημερών. Πρόεδροι κοινοτήτων και πρόεδροι συμβουλίων κοινοτήτων, οι οποίες προ της έναρξης ισχύος του ν. 4555/2018 αποτελούσαν τοπικές κοινότητες λαμβάνουν ειδική άδεια τριάντα (30) ημερών. Η ειδική άδεια μπορεί να χορηγείται και τμηματικά σε εργάσιμες ημέρες και ώρες μετά από σχετική αίτηση του αιρετού. Η άδεια αυτή χορηγείται υποχρεωτικά από την υπηρεσία του αιρετού και το χρονικό διάστημα χρήσης της θεωρείται πραγματικός χρόνος υπηρεσίας για όλα τα υπαλληλικά, εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα που απορρέουν. Δημοτικοί σύμβουλοι δήμων και μέλη των διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων που είναι υπάλληλοι του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα δικαιούνται να απουσιάζουν από την εργασία τους κατά την ημέρα συνεδρίασης του δημοτικού ή διοικητικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις αυτών. Τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον υπηρετούν ή κατοικούν σε δημοτικές κοινότητες που εκτείνονται στην περιφέρεια ενός νησιού, δικαιούνται να απουσιάζουν από την εργασία τους για τον ίδιο λόγο επί δύο (2) ημέρες, περιλαμβανομένης της ημέρας συνεδρίασης του οικείου συμβουλίου.¹²⁰

6. Οι ρυθμίσεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και για όσους είναι ιατροί του Ε.Σ.Υ., μέλη Δ.Ε.Π Πανεπιστημίων και Ε.Π.Τ.Ε.Ι. περιλαμβανομένων και του ειδικού και επιστημονικού προσωπικού, καθώς και για αναπληρωτές καθηγητές μέσης εκπαίδευσης και δικηγόρους με σχέση έμμισθης εντολής.

7. Δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι ν.π.δ.δ. ή υπάλληλοι κρατικών ν.π.ι.δ. και δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και εάν υπηρετούν, εκλεγόμενοι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, καθώς και πρόεδροι και τα μέλη των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων ή εκπρόσωποι τοπικών κοινοτήτων, διαρκούσης της θητείας τους, δεν μετατίθενται ούτε αποσπώνται εκτός των διοικητικών ορίων του δήμου στον οποίο έχουν εκλεγεί. Οι υπάλληλοι αυτοί, εφόσον υπηρετούν στα διοικητικά όρια άλλου δήμου, μετά από αίτησή τους μετατίθενται ή αποσπώνται εκεί όπου έχουν εκλεγεί. Αν δεν υπάρχει αντίστοιχη υπηρεσία ή θέση, μετατίθενται ή αποσπώνται στην πλησιέστερη υπηρεσία προς

¹²⁰ Η παρ. 5 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 6 του ν.4674/2020 (Α' 53).

τον δήμο όπου εξελέγησαν. Για τους υπηρετούντες σε παραμεθόριες περιοχές που έχουν δέσμευση παραμονής στην υπηρεσία τους, η παρούσα διάταξη έχει ισχύ μόνο για μετάθεση ή απόσπαση αποκλειστικά σε άλλη παραμεθόρια περιοχή.¹²¹

8. Οι δημοτικοί σύμβουλοι οι οποίοι είναι υπάλληλοι του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα έχουν δικαίωμα να απουσιάσουν από την εργασία τους την ημέρα της συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου ή των επιτροπών του δήμου στις οποίες είναι μέλη, εφόσον διεξάγονται σε εργάσιμες ώρες και ημέρες. Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ή της αντίστοιχης επιτροπής χορηγεί στους δημοτικούς συμβούλους, που εμπίπτουν στις ανωτέρω κατηγορίες, βεβαίωση συμμετοχής στη συνεδρίαση, για την υπηρεσία ή τον εργοδότη. Τα ίδια ισχύουν και για τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής και του εποπτικού συμβουλίου της ΚΕΔΕ, του διοικητικού συμβουλίου, των εκτελεστικών επιτροπών και των εποπτικών συμβουλίων των ΠΕΔ, καθώς επίσης της Εκτελεστικής Επιτροπής Συνδέσμων με πληθυσμό άνω των 200.000 κατοίκων.¹²²

8. Επιτρέπεται να συμμετέχουν στο πρόγραμμα εφημέριων του νοσοκομείου, πλην Αττικής και Θεσσαλονίκης, ή του κέντρου υγείας στο οποίο υπηρετούν δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι και πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων σε περίπτωση που υπάρχει σχετική ανάγκη που βεβαιώνεται απ' το αρμόδιο όργανο διοίκησης. Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της ρύθμισης καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.¹²³

¹²¹ Αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 7 παρ. 2 του ν. 4071/2012 ([Α' 85](#)) και το άρθρο 37 του ν. 4795/ 2021 ([Α' 62](#)). Οι διατάξεις της παρ. διατηρήθηκαν σε ισχύ και με το «Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας», σύμφωνα με το άρθρο 19, παρ. 2 του ν. 4440/ 2016 ([Α' 224](#)).

¹²² Προστέθηκε με το άρθρο 7 παρ. 3 του ν. 4071/2012 ([Α' 85](#)).

¹²³ Προστέθηκε με το άρθρο 7 παρ. 10 του ν. 4071/2012 ([Α' 85](#)).

Άρθρο 93Α «Ειδική άδεια και αντιμισθία προέδρων δημοτικών συμβουλίων» του ν. 3852/2010 (Α' 87)

Στους πρόεδρους των δημοτικών συμβουλίων όλων των δήμων, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και εάν εργάζονται, χορηγείται η ειδική άδεια της παρ. 1 του άρθρου 93 για όλη τη θητεία τους ή ενενήντα (90) ημερών, κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης, η οποία είναι υποχρεωτική για τον εργοδότη ή την υπηρεσία του. Αν λάβει την ειδική άδεια για όλη τη διάρκεια της θητείας του, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου επιλέγει είτε τις αποδοχές της θέσης του είτε την αντιμισθία του άρθρου 92, σύμφωνα με την παρ. 5 του ανωτέρω άρθρου και την παρ. 3 του άρθρου 93. Αν λάβει την ειδική άδεια των ενενήντα (90) ημερών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 3 και 5 του άρθρου 93, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνει τις αποδοχές της θέσης του, από την υπηρεσία του, μειωμένες αναλογικά με τις ληφθείσες ανά μήνα μέρες άδειας, και την αντιμισθία του άρθρου 92 από τον οικείο δήμο.¹²⁴

¹²⁴ Άρθρο 48 του ν. 5027/2023 ([Α' 48](#)).

Άρθρο 242 «Έξοδα παράστασης - Αποζημίωση μελών» του ν. 3463/2006 (Α' 114)

1. Στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου επιτρέπεται να καταβάλλονται έξοδα παράστασης, ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, όταν ο οικονομικός απολογισμός του προηγούμενου έτους υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000 ~). Το ύψος των εξόδων παράστασης καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας. Τα ανωτέρω έξοδα δεν μπορούν να υπερβαίνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) των αντίστοιχων του οικείου Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας.
2. Στον πρόεδρο και στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, εκτός από τον δήμαρχο, τον αντιδήμαρχο, τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου και τον πρόεδρο της Κοινότητας, επιτρέπεται να καταβάλλεται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση, και έως τρεις (3) συνεδριάσεις το μήνα, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των μηνιαίων εξόδων παράστασης των δημάρχων ή των προέδρων της Κοινότητας αντίστοιχα. Εάν ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος λαμβάνουν έξοδα παράστασης δεν δικαιούνται αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου.

Άρθρο 230 «Έξοδα παράστασης - αποζημίωση μελών» του ν. 3463/ 2006 (Α' 114)

1. Το αξίωμα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο. Απαγορεύεται να παρέχεται αμοιβή στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για οποιαδήποτε υπηρεσία τους προς το ίδρυμα. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου που ανήκουν στο προσωπικό του, με οποιαδήποτε σχέση, εισπράττουν τις αποδοχές τους.
2. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας μπορεί να καθορίζονται έξοδα παράστασης στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος, όταν ο οικονομικός απολογισμός του προηγούμενου έτους υπερβαίνει τα τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000 €). Τα ανωτέρω έξοδα δεν μπορούν να υπερβαίνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) των αντίστοιχων του οικείου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας.
3. Στον πρόεδρο, στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής, εκτός από τον δήμαρχο, τον αντιδήμαρχο, τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου και τον πρόεδρο της Κοινότητας, επιτρέπεται να καταβάλλεται αποζημίωση, για κάθε συνεδρίαση και μέχρι τρεις μηνιαίως, κατόπιν αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης, για κάθε συνεδρίαση, ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των μηνιαίων εξόδων παράστασης του οικείου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας. Εάν ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος λαμβάνουν έξοδα παράστασης δεν δικαιούνται αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής.

Άρθρο 248 «Έξοδα παράστασης και κίνησης» του ν. 3463/2006 (Α' 114)

1. Ο πρόεδρος του Συνδέσμου εισπράττει έξοδα παράστασης, που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, εφόσον ο απολογισμός του προηγούμενου έτους του Συνδέσμου υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000). Εφόσον ο απολογισμός του Συνδέσμου υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο ευρώ (1.000.000 ~), έξοδα παράστασης εισπράττει και ο αντιπρόεδρος. Τα έξοδα αυτά ανέρχονται στο ήμισυ των εξόδων παράστασης του προέδρου του Συνδέσμου. Εφόσον ο απολογισμός του συνδέσμου υπερβαίνει τα τριάντα εκατομμύρια ευρώ (30.000.000,00 €), ο αντιπρόεδρος της εκτελεστικής επιτροπής αυτού μπορεί να εισπράττει έξοδα παράστασης αντίστοιχα προς εκείνα του τρίτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου.
2. Για τις μετακινήσεις, που πραγματοποιούν ο πρόεδρος και τα λοιπά μέλη του διοικητικού συμβουλίου έξω από την έδρα τους για την εκτέλεση υπηρεσίας, μπορούν να καταβάλλονται οδοιπορικά έξοδα και ημερήσια αποζημίωση, που καθορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
3. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής του Συνδέσμου, εκτός από τον πρόεδρο, τα οποία μετέχουν στις συνεδριάσεις των συλλογικών αυτών οργάνων δικαιούνται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση και για τρεις το πολύ συνεδριάσεις το μήνα για το καθένα από τα συλλογικά αυτά όργανα. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των εξόδων παράστασης που λαμβάνει ο πρόεδρος και σε αντίθετη περίπτωση των εξόδων παράστασης, που λαμβάνει ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας της έδρας του Συνδέσμου.

Άρθρο 255, παρ. 5 «Διοίκηση» του ν. 3463/2006 (Α' 114)

5. Στον πρόεδρο ή στον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου, ανάλογα με τις υπηρεσίες που παρέχει στην επιχείρηση, μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση, η οποία ορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης. Με την ίδια διαδικασία μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του. Για τον καθορισμό των αποζημιώσεων της παραγράφου αυτής λαμβάνεται οπωσδήποτε υπόψη η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., καθορίζονται τα ανώτερα χρηματικά όρια των ως άνω αποζημιώσεων.

Άρθρο 3, παρ. 9 και 10 «Επιχειρήσεις ύδρευσης - αποχέτευσης» του ν. 1069/1980 (Α' 191)

9. Στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, αν δεν είναι Δήμαρχος, μπορεί να καταβάλλεται, για τις παρεχόμενες στην επιχείρηση υπηρεσίες του, αποζημίωση που καθορίζεται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης. Η αποζημίωση αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%), του ποσού της αντιμισθίας του Δημάρχου, σύμφωνα με το άρθρο 92 του ν. 3852/2010. Σε περίπτωση απουσίας του Προέδρου, λόγω ασθένειας ή άδειας, μεγαλύτερης του ενός (1) μήνα, η αποζημίωση αυτή καταβάλλεται εξ ημισείας σε αυτόν και στον αναπληρωτή του.

10. Η αποζημίωση του Προέδρου, των μελών και του γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις, καθορίζεται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των πενήντα (50) ευρώ ανά συνεδρίαση. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου, μπορεί να ορίζεται ότι ένα από τα μέλη του παρέχει πλήρη απασχόληση με αμοιβή στην επιχείρηση και να καθορίζονται οι αρμοδιότητες και το ύψος της αμοιβής, το οποίο πρέπει να είναι ανάλογο των τυπικών του προσόντων και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ύψος της αποζημίωσης του προέδρου της επιχείρησης.

Άρθρο 22 «Ασφάλιση αιρετών» του ν. 4488/2017 (Α' 137)

1. Για τα πρόσωπα της παρούσας παραγράφου καταβάλλονται υπέρ του ΕΦΚΑ και του ΕΤΕΑΕΠ ασφαλιστικές εισφορές για κύρια ασφάλιση, υγειονομική περίθαλψη, επικουρική ασφάλιση και εφάπαξ παροχή, εφόσον προκύπτει υποχρέωση ασφάλισής τους στους σχετικούς κλάδους ασφάλισης, στις εξής περιπτώσεις:

α. Δημάρχων που είχαν αποκτήσει την ιδιότητα πριν από την ισχύ του ν. 4093/2012 (Α' 222) και ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης θεωρείται ότι έχει διανυθεί στην ασφάλιση του Δημοσίου ή του ΕΤΕΑΕΠ (πρώην τομείς ΤΑΔΚΥ για επικουρική ασφάλιση και ΤΠΔΚΥ για εφάπαξ παροχή).

Για όσους από τους δημάρχους αυτούς εμπίπτουν στις ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 (Α' 87), ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης δύναται να θεωρηθεί ως χρόνος ασφάλισης στο προγενέστερο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό τους καθεστώς ασφάλισης.

Αν ασκούν παράλληλα επαγγελματική δραστηριότητα έχουν εφαρμογή οι ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 17 και της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4387/2016.

Αναφορικά με την υγειονομική τους περίθαλψη, οι δήμαρχοι της παρούσας περίπτωσης που εμπίπτουν στις ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 (Α' 87) ή συνεχίζουν να ασκούν παράλληλα και επαγγελματική δραστηριότητα διατηρούν το προγενέστερο καθεστώς υγειονομικής περίθαλψης. Αν δεν είχαν προγενέστερη ασφάλιση υπάγονται για υγειονομική περίθαλψη στον τομέα του πρώην ΤΥΔΚΥ του ΕΦΚΑ.

β. Δημάρχων που αποκτούν για πρώτη φορά την ιδιότητα μετά την ισχύ του ν. 4093/2012 και ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης θεωρείται ότι έχει διανυθεί στο προγενέστερο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό τους καθεστώς (κύριας και επικουρικής ασφάλισης, εφάπαξ παροχής) ή σε εκείνο που προκύπτει κατ'εφαρμογή των παραγράφων 1,2 και 3 του άρθρου 2 του ν. 3865/2010.

Αν τα πρόσωπα της παρούσας περίπτωσης συνεχίζουν παράλληλα να ασκούν την προηγούμενη επαγγελματική τους δραστηριότητα έχουν εφαρμογή οι ρυθμίσεις της παρ. 2 του άρθρου 36 του ν. 4387/2016 ή οι ρυθμίσεις της περίπτωσης β' της παρ. 2 του άρθρου 5 και της περίπτωσης β' της παρ. 2 του άρθρου 38 του ν. 4387/2016 και ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης θεωρείται ότι έχει διανυθεί στο προγενέστερο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό τους καθεστώς (κύριας και επικουρικής ασφάλισης και εφάπαξ παροχής). Εάν παράλληλα ασκούν διαφορετική της προηγούμενης επαγγελματική δραστηριότητα έχουν εφαρμογή οι ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 17 και της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4387/2016.

Αναφορικά με την υγειονομική τους περίθαλψη, οι δήμαρχοι της παρούσας περίπτωσης, που εμπίπτουν στις ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 (Α` 87) ή συνεχίζουν να ασκούν παράλληλα και επαγγελματική δραστηριότητα, διατηρούν το προγενέστερο καθεστώς υγειονομικής περίθαλψης. Αν δεν είχαν προγενέστερη ασφάλιση υπάγονται για υγειονομική περίθαλψη στον τομέα του πρώην ΤΥΔΚΥ του ΕΦΚΑ.

γ. Αιρετών οργάνων α' και β' βαθμού, πλην δημάρχων και περιφερειάρχων, καθώς και του συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης και του συμπαραστάτη του πολίτη και της επιχείρησης, που εμπίπτουν στις ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 93 και της παρ. 1 του άρθρου 182 του ν. 3852/2010 ή στις ρυθμίσεις του άρθρου 51 του ν. 4144/2013 (Α` 88). Ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης θεωρείται ότι έχει διανυθεί στο προγενέστερο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό τους καθεστώς (κύριας και επικουρικής ασφάλισης, εφάπαξ παροχής) ή σε εκείνο που προκύπτει κατ' εφαρμογή των ρυθμίσεων της παρ. 2 του άρθρου 51 του ν. 4144/2013.

Αν τα πρόσωπα της παρούσας περίπτωσης ασκούν παράλληλα επαγγελματική δραστηριότητα, έχουν εφαρμογή οι ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 17 και της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4387/2016 και ως αιρετά όργανα υποχρεούνται να καταβάλλουν ασφαλιστικές εισφορές στον ΕΦΚΑ για κύρια ασφάλιση και υγειονομική περίθαλψη, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

Αναφορικά με την υγειονομική τους περίθαλψη, τα αιρετά όργανα της παρούσας περίπτωσης που εμπίπτουν στις ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 93 και της παρ. 1 του άρθρου 182 του ν. 3852/2010 ή συνεχίζουν να ασκούν παράλληλα και επαγγελματική δραστηριότητα, διατηρούν το προγενέστερο καθεστώς υγειονομικής περίθαλψης ή του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 51 παρ. 2 του ν. 4144/2013.